

2016

KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ KALEVA
VUOSIKERTOMUS

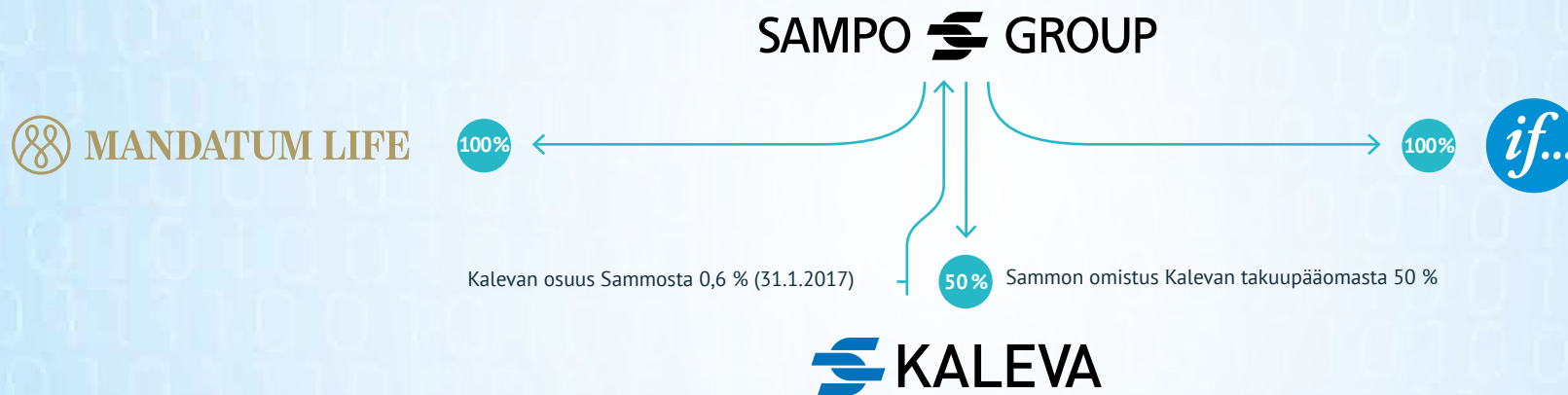
140 vuotta elämää

SISÄLLYSLUETTELO

HENKIVAKUUTUS	3
AVAINTIETOJA	4
TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS	5
TILINPÄÄTÖS	9
TOIMINTAKERTOMUS	10
TULOSLASKELMA	16
TASE	17
RAHOITUSLASKELMA	18
TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET	19
VAKUUTUSMAKSUTULO	22
MAKSETUT KORVAUKSET	22
LISÄEDUT	22
KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN	22
SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY	23
SIOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO	24
YHTIÖN OMISTAMAT TOISTEN YHTIÖIDEN OSAKKEET JA OSUUDET MUISSA SIOITUKSIS	25
OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA	27
TAKUUPÄÄOMAN JAOTTELU	27
VASTUUT	27
TUNNUSLUVUT	28
TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT	31
TILINTARKASTUSKERTOMUS	32
RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT	34
HALLINTO	43
HALLINTONEUVOSTO	44
HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO	45
TILINTARKASTAJAT	45
HALLITUS	46
KALEVAN LUOTTAMUSMIEHET	47
KALEVAN TAKUUPÄÄOMAN OMISTAJAT	48
LISÄEDUT	49
KALEVAN HALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT SÄÄSTÖVAKUUTUSTEN LISÄETUJEN JAKAMISTA	
KOSKEVAT TAVOITTEET 1.1.2003 ALKAEN	50

SAMPO-RYHMÄN HENKIVAKUUTUS

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva ja Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö (Mandatum Life) yhdessä vastaavat Sampo-ryhmän kotimaisesta henkivakuutusliiketoiminnasta. Yhtiöillä on hoidossaan yhteensä noin 700 000 suomalaisen vapaaehtoinen henki- tai eläkevakuutus- turva sekä reilu viidennes alan yhteenlaske- tuista 48,6 miljardin vakuutussäästöistä.

Riski-henkivakuuttaminen sekä henki- vakuutusten tarjonta säästäjä- ja sijoittaja- asiakkaille ovat olennainen osa Sampo- konsernin strategiaa. Sampo Oyj:n tytäryhtiö Mandatum Life tarjoaa kattavat palvelut

varallisuuden kasvattamiseen, eläke- aikaan varautumiseen, yritysten henkilöstön sitou- tamiseen sekä henkilö- riskien hallintaan. Mandatum Lifen päätuotealueita myynnissä ovat sijoitussidonnaiset säästösopimukset ja ryhmäeläkkeet sekä riskivakuutukset.

Kaleva on erikoistunut myymään ryhmähenki- ja tapaturmavakuutuksia. Kohderyhmänä ovat Kalevan kanssa yhteistyösopimuksen tehnei- den toimihenkilö- ja palkansaajajärjestöjen jäsenet perheineen. Yhteistyösopimusten ja niiden myötä tarjottavien ryhmäkohtais- ten etujen piiriin kuuluu noin 90 järjestön

jäsenet perheineen. Kalevan myöntämien, hinta-laatusuhteeltaan markkinoiden parhai- den Primus -henki- ja tapaturmavakuutus- ten myynnistä, hoidosta ja korvauspalvelusta vastaa If. Koko perheen henki- ja tapaturma- vakuutukset voi helposti ja edullisesti ostaa myös Kalevan omasta verkkokaupasta www.henkivakuutuskuntoon.fi.

Lähes kaikilla Ifin ja Kalevan yhteistyö- järjestöjen jäsenillä on käytössä järjestön oma extranet-palvelu (www.if.fi/järjestö), missä jäsenet voivat oman järjestönsä koti- sivujen kautta tutustua jäsenetuihinsa.

Kalevalla on vastuullaan myös ennen vuotta 1997 otetut yksilölliset riski- ja säästöhenki- vakuutukset, joiden asiakaspalvelusta ja kor- vauspalvelusta huolehtii Mandatum Life. Keskinäisenä yhtiönä Kaleva ei kuulu Sampo- konserniin, mutta yhteistyö konserniin kuulu- vian Mandatum Lifin ja Ifin kanssa on tiivistä.

Lisätietoja Kalevan liiketoiminnasta saa yhtiön omilta kotisivuilta osoitteesta www.kalevavakuutus.fi.

KALEVAN AVAINLUVUT 2016

Meur	Kaleva	
	2016	2015
Vakuutusmaksutulo (omalla vastuulla)	65	63
Sijoitustoiminnan nettotuotot	124	99
Maksetut korvaukset (omalla vastuulla)	-80	-206
Vastuuvelan muutos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	-63	160
Liikekulut	-8	-8
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja ja tasoitusmäärän muutosta	37	108
Muut tuotot ja kulut	0	0
Liikevoitto	37	108
Tasoitusmäärän muutos	0	16
Lisäedut	-26	-100
Voitto ennen satunnaisia eriä, varauksia ja veroja	11	25
Liikekustannussuhde, %	58	60
Henkilöstö keskimäärin	11	10
Vakuutustekninen vastuovelka (omalla vastuulla)	957	868
Taseen loppusumma	1 237	1 153
Arvostuserot	322	350

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2016 oli Kalevalle jälleen tasaisen tuloksen vuosi.

Vakavaraisuus pysyi vahvana ja sijoitustoiminnan tulos oli hyvä. Kasvatimme asiakkaidemme vakuutussäästöjä 4,5 prosentin laskuperustekorona lisäksi merkittävällä lisäeduilla. Kotitalouksien riskihenkivakuuttamisen markkinaosuutemme nousi euroissa mitattuna 19,7 prosenttiin. Asiakkaamme ottivat positiivisesti vastaan lanseeraamamme Varaudu ajoissa -sivuston vinkit henkivakuutuskuntoon.fi-verkkokaupassa.

Paula Salonen
Toimitusjohtaja
31.12.2016 saakka

Timo Laitinen
Toimitusjohtaja
1.1.2017 alkaen

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Kaleva on Suomen vanhin ja modernein henkivakuutusyhtiö. Yhtiö perustettiin vuonna 1874 ja on nyt 143-vuotias. Markkinan toimijoista se myy eniten henkivakuutuksia digitaalisesti. Vuonna 2016 Kaleva jatkoi vakaan tuloksen tekemistä ja otti jälleen askeleita kohti uuden teknologian hyödyntämistä myynnissä ja asiakaspalvelussa.

- Vakavaraisuus oli vahva
- Sijoitustoiminnan tulos oli hyvä
- Vakuutussäästöjä kasvatettiin 4,5 %:n laskuperustekoron lisäksi merkittävillä lisäeduilla
- Henkivakuutuksen markkinaosuus kasvoi
- Asiakkaille toteutettiin uusia, hyvin vastaanotettuja palveluita

Varaudu ajoissa

Kartoitettaessa suomalaisten näkemyksiä riskeistä henkilöriskit nousevat kärkeen. Lisäksi suomalaiset tiedostavat hyvin, että riskeiltä suojautuminen vaatii varautumista vakuutusten avulla. Henkivakuuttamisen kattavuus suomalaisten joukossa on riskien tiedostamisesta huolimatta jäänyt alhaiseksi: vain joka kolmannella työikäisellä on henkivakuutus, ja senkin turvan taso on keskimäärin melko

vähäinen. Omaisuudesta ja sen vakuuttamisesta pidetään parempaa huolta.

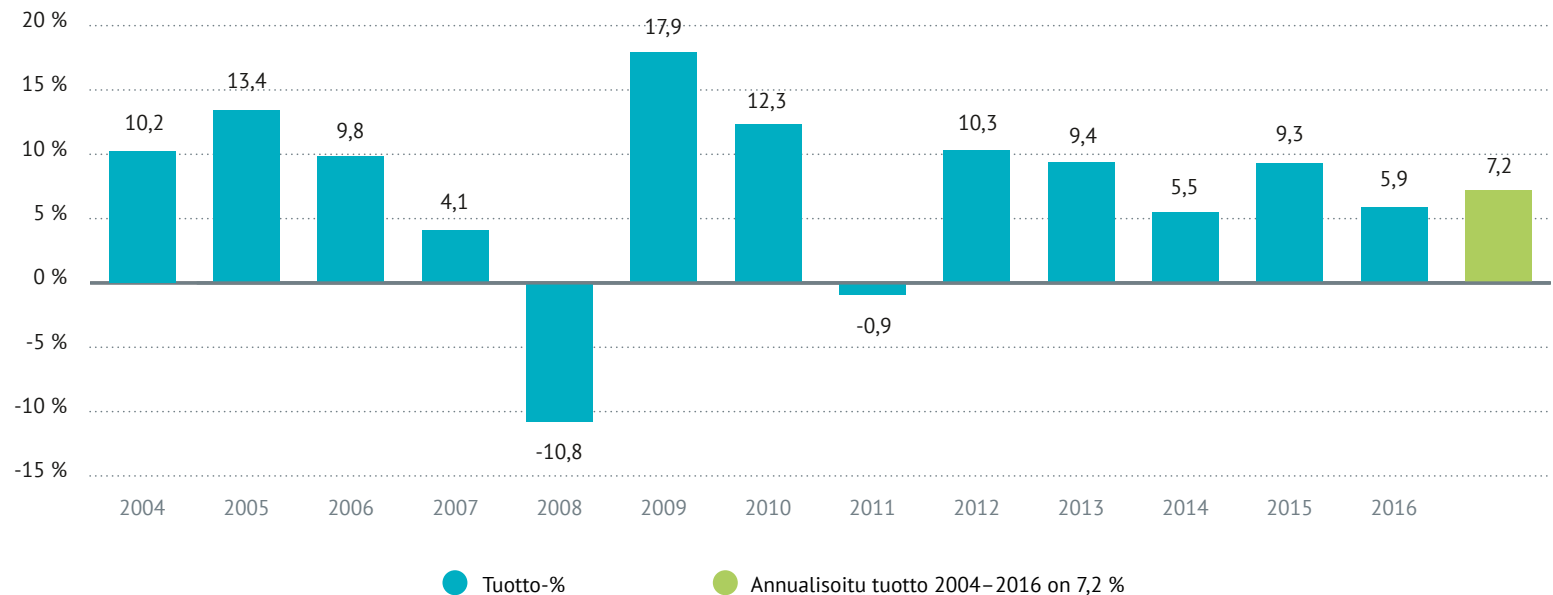
Henkivakuutuksen antama taloudellinen apu läheisille on kuoleman tapahtuessa tärkeä. Kaleva maksoi vuonna 2016 kuolemantapaus-

sairaus- ja työkyvyttömyyskorvauksia 39 miljoonaa euroa noin 75 000 vakuutetulle.

Vuoden toisella puoliskolla asiakkaat nostivat esiin kysymyksiä henkivakuutuskorvaukseen liittyvästä veromuutoksesta. Sen perusteella

henkivakuutuskorvauksen aiemmin verovapaa osa on perintöveron piirissä kuten muukin vainajan omaisuus. Muutos astuu voimaan siirtymäkauden jälkeen vuoden 2018 alusta. Henkivakuutuksen tarvetta muutos ei poista, sillä korvaus on välittömästi edunsaajien

Kalevan sijoituskannan tuotto 2004–2016 (käyvin arvoin)

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

käytettävissä muun perintöveron maksamiseen. Esimerkiksi vainajalta perittävä omaisuus, kuten kiinteistöt, voi olla hitaasti realisoitavissa. Useimmille suomalaisille myös perillisten toimeentulon turvaaminen on tärkeää, koska huoltajan kuoleman jälkeen voi poistua merkittävä osa perheen tuloista.

Kuoleman sattuessa apua tarvitaan myös arjen käytännön asioissa. Kalevan henkivakuutus-kuntoon.fi -sivuille toteutettuun Varauðu ajoissa -palveluun on tuotu selkeää opastusta näihin asioihin – muun muassa hautajaisten järjestelyihin, testamentin tekoon ja sosiaalisen median palveluiden sulkemiseen. Tarve tällaiselle palvelulle on selvä – vasta muutamana kuukauden käytössä ollut palvelu on kerännyt jo noin 100 000 lukijaa.

Kalevan kokonaismaksutulo nousi 64,9 miljoonaan euroon ja markkinaosuus yksityistalouksien riskienhivakuuttamisessa 19,7 %:iin. Uusia Primus-sopimuksia Kaleva myi 23 000 kappaletta. Yhä tärkeämmiksi muodostuvien digitaalisten kanavien kautta myytyjen vakuutusten osuus oli 20 %. Kalevalla on erinomainen mahdollisuus erikoistuneena toimijana kehittää ja päivittää palvelua nopeasti asiakkaiden toimintatapojen ja odotusten mukaisesti.

Vuoden lopussa Kalevan asiakkaiden määrä oli 235 000 ja vakuutettuja oli 375 000.

Kalevan asiakkaiden säästöille on vuosien 2003–2016 aikana maksettu merkittäviä ylimäärisiä lisäetuja yhteensä 520 miljoonaa euroa. Nämä ns. terminaalibonukset määräytyvät vakuutusten päättymisen yhteydessä. Vuonna 2016 maksetut lisäedut ja lisäetuvastuun muutos olivat yhteensä 26 miljoonaa euroa. Asiakkaiden säästövakuutuksia erääntyi vuonna 2016 vähemmän kuin muutamana aikaisempina vuosina. Maksetut vakuutussäästöt olivat 27 miljoonaa euroa, jossa lisäetujen osuus oli 15 miljoonaa euroa.

Matalan korkotason aikana on tärkeä turvata vakuutuksiin jo kertyneet säästöt ja turvat. Kaleva varautui tähän täydentämällä säästövakuutusten vastuuvetkaa 90 miljoonalla eurolla ja täsmentämällä vakuutuksiin tehtävien lisämaksujen ehtoja.

Vakavaraisuus, sijoitustoiminta ja taloudellinen tulos

Kalevan kyky kestää toimintaympäristön talouden ja sijoitusmarkkinan vaihteluita on hyvä, yhtiö on yksi Suomen vakavaraisimmista henkivakuutusyhtiöistä. Vakavaraisuus on

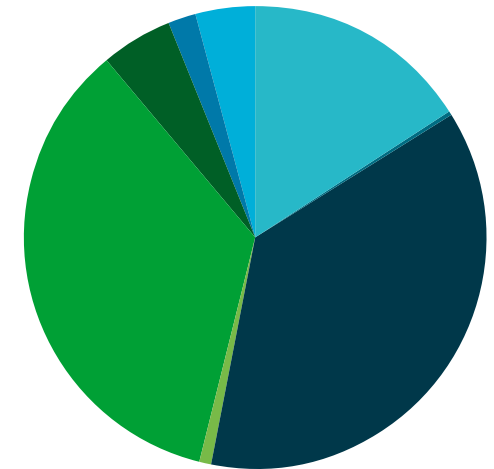
noin nelinkertainen suhteessa edellytettyn tasoon.

Sijoitustoiminnan tulos vuonna 2016 oli Kalevalle hyvä. Sijoitusmarkkina ja tulokseen vaikuttivat merkittävästi alhainen korkotaso ja osakemarkkina, joka toipui alkuvuoden laskun jälkeen. Sijoitustoiminnassa menestyminen vaatii sijoittamiseen liittyvien mahdollisuuksien ja riskien huolellista analysointia ja sen perusteella toimenpiteiden toteutusta hallituksen päättämän sijoituspolitiikan mukaisesti. Kalevan sijoitussalkun koko vuoden 2016 lopussa oli runsaat 1,5 miljardia euroa ja tuotto 5,9 %. Vaativasta sijoitusmarkkinasta huolimatta tuotto riitti kattamaan säästö- ja sijoitusvakuutusten 4,5 %:n laskuperustekoroon.

Kalevan kirjanpidollinen tulos oli 11 miljoonaa euroa.

Yhteistyö

Palkansaajajärjestöt ovat Kalevan keskeisiä yhteistyökumppaneita. Oleellinen osa yhteistyötä on jäsenetujen viestintä, jonka tehostamiseksi otettiin käyttöön Connections Tool -työkalu. Se on otettu hyvin vastaan ja kymmenet yhteistyöjärjestömme käyttävät työkalua aktiivisesti.

Sijoitussalkun allokaatio 31.12.2016
1 341 MEUR

Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	16 %
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	0,3 %
Yritysten joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	37 %
Korkojohdannaiset	1 %
Osakkeet	35 %
Kiinteistöt	5 %
Pääomarahastot	2 %
Alternative-sijoitukset	4 %

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS

Järjestöyhteistyön tärkeä osa on jäseneduiksi räätälöity Primus-henkilövakuutukset, jotka ovat markkinoiden edullisimmat (FINE Vakuutus- ja rahoitusneuvonta: Perustietoa henkivakuutuksesta, 2016). Alennukset ovat merkittävät, suurimmillaan yli 70 %.

Kalevan myynti-, asiakas- ja hallinnolliset palvelut toteuttaa pääosin If Vahinkovakuutusyhtiö ja Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö, sijoituspalvelut toteuttaa Sampo Oyj:n sijoitusyksikkö. Yhteistyössä tärkeintä on ammattitaito ja kustannustehokkuus. Yhteistyö on sujunut erittäin hyvin, myös vuonna 2016. Tuloksekkaan ja laadukkaan palvelun lisäksi olemme yhdessä toteuttaneet useita hallintoon, riskienhallintaan, lisääntyneeseen sääntelyyn ja IT-infrastruktuurin ylläpitoon liittyviä toimenpiteitä, joita erikoistuneen yhtiön olisi yksin vaativa toteuttaa. Kalevan liikekustannussuhde oli 58 %, mikä on alhaisempi kuin vuosiin.

Vaalivuosi 2017

Kaleva on yhtiömuodoltaan keskinäinen vakuutusyhtiö. Sen osakkaita ovat vakuutuksenottajat ja takuupääoman omistajat. Vakuutuksenottajaosakkaiden päätösvaltaa yhtiökokouksessa käyttävät edustajistona heidän luottamusmiehensä. Kalevan edustajistossa on 30 luottamusmiestä, joista 15 on

erovuorossa joka neljäs vuosi. Heidät valitaan jatkamaan tai heidän tilalleen valitaan uudet luottamusmiehet vaaleilla, joihin voivat osallistua Kalevan asiakkaita.

Vuosi 2017 on jälleen vaalivuosi. Vaalit toteutetaan marraskuussa ja ehdokashakemukset tulee toimittaa Kalevaan 5.10.2017 mennessä. Ehdokkuuden edellytyksenä on, että asiak-

kaalla on Kalevan vakuutus, joka on alkanut ennen 1.1.2017.

Nyt on mainio tilaisuus kaikille Kalevan toiminnasta kiinnostuneille asiakkaille vaikuttaa. Ehdokkaaksi asettumisesta, ehdokkuuden tarkemmista edellytyksistä ja äänestämisestä saa lisätietoa osoitteesta kalevavakuutus.fi. Kannustan mahdollisimman montaa Kalevan asiakasta osallistumaan työhön, jossa kehitämme Kalevaa yhä paremmaksi henkivakuuttajaksi.

143-vuotias Kaleva 100-vuotiaassa Suomessa

Henkivakuutustoiminta on pitkäjänteistä. Kalevan vanhin voimassa oleva vakuutus on vuodelta 1938. On todennäköistä, että joku tänään otetuista vakuutuksista on voimassa vielä vuonna 2100. Silloinkin tarvitaan Kalevaa.

Kalevan kaltaiselle toimijalle on tärkeää ympäristön riittävä ennakoitavuus ja vakaus. Se ei tarkoita pysähtymistä, vaan jatkuvaa kehittämistä, paremman rakentamista. Suomi on tarjonnut ympäristön, jossa nämä edellytykset ovat toteutuneet ja Kaleva, monien muiden kanssa, on pystynyt menestymään. Tiedämme kaikki, että aina se ei ole ollut helppoa. Vaativista tilanteista saamme selvitä tulevaisuudessakin. Tulevaisuutta emme

kuitenkaan voi valita, se toteutuu omanlaisenaan ja siinä me pärjäämme – Suomi ja Kaleva.

143-vuotias Kaleva onnittelee 100-vuotiaasta Suomea.

Tärkeää työtä

Kalevan yhteistyökumppanit ja henkilöstö ovat olleet tärkeitä yhtiön 2016 menestykselle. Tekemisen suunta on ollut kaikille selvä ja sen eteen on määrätietoisesti yhdessä ja yksilöinä tehty töitä – Kaleva on olemassa asiakkaitaan varten.

Tärkeää työtä ovat tehneet myös yhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenet ja luottamusmiehet – kiitos.

Aloitin Kalevan toimitusjohtajana vuoden 2017 alusta. Perusteellisen ja ammattitaitoisin perehdytyksen sain edeltäjältäni **Paula Saloselta**. Paula, kiitos erinomaisesta vuosia kestäneestä yhteistyöstä ja työstäsi Kalevan kymmenentenä toimitusjohtajana. Paremmassa kunnossa olevaa yhtiötä ja kiinnostavampaa asiakaskuntaa ei voisi saada johdettavaksi.

Helsingissä, maaliskuu 2017

Timo Laitinen
toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖS 2016

TOIMINTAKERTOMUS 2016

ALAN KEHITYS KOTIMAASSA

Henkivakuutustoimialan maksutulo laski edellisvuoteen nähden 27,8 prosenttia 4 528 miljoonaan euroon (2015: 6 275, lähde: Finanssialan Keskusliitto). Sijoitussidonnainen maksutulo laski 30,7 prosenttia 3 812 miljoonaan euroon (5 505) ja sen osuus koko alan maksutulosta oli 84 prosenttia (88). Perustekorkoinen maksutulo pienentyi 7,1 prosentilla 716 miljoonaan euroon (770).

Henkivakuutusalan vakuutussäästöt kasvoivat kertomusvuoden aikana 4,3 prosenttia ja olivat 48,6 miljardia euroa (46,6). Sijoitussidonnaisten vakuutussäästöjen määrä kasvoi 8,8 prosenttia 34,2 miljardiin euroon (31,4). Kotitalouksien osuus alan vakuutussäästöistä oli 75 prosenttia (75).

Kaleva-konsernin rakenne

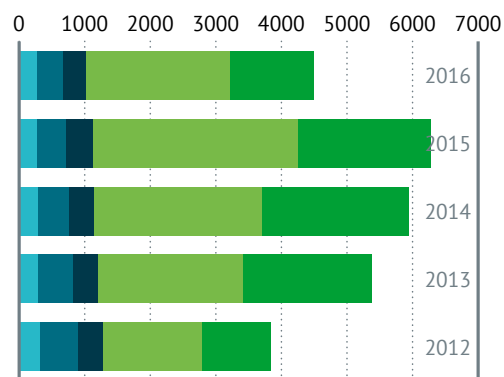
Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan konserniin kuului 31.12.2016 emoyhtiön lisäksi viisi suomalaista asunto- ja kiinteistöyhtiötä tytäryhtiöinä.

TOIMINNAN TULOS

Vakuutusmaksutulo

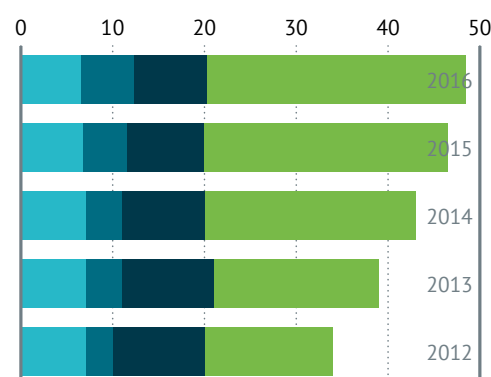
Kalevan kokonaismaksutulo oli kertomusvuonna 64,9 miljoonaa euroa (63,6), josta yksilöllisen henkivakuutuksen osuus oli

Henkivakuutusyhtiöiden ensivakuutuksen maksutulo Suomessa, Meur

- Ryhmäeläkevakuutus
- Yksilöllinen eläkevakuutus
- Riskihenkivakuutus
- Säästöhenkivakuutus
- Kapitalisaatiosopimus

Henkivakuutussäästöt (Alan kotimainen liike)

- Perustekorkoiset, yritykset
- Sijoitussidonnaiset, yritykset
- Perustekorkoiset, yksityiset
- Sijoitussidonnaiset, yksityiset

35,2 miljoonaa euroa (34,9) ja muun kuin työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen osuus 29,5 miljoonaa euroa (28,5). Jatkuvia maksuja kirjattiin päättyneenä vuonna 59,7 (59,1) miljoonaa euroa. Koko Kalevan maksutulo liittyy laskuperustekorolliseen liikkeeseen tai riskihenkivakuutuksiin.

Kotitalouksien riskihenkivakuuttajana Kalevan markkina-asema vahvistui edelleen. Markkinaosuus nousi edellisvuoden 18,6 prosentista 19,7 prosenttiin. Toiminnan painopistealueella eli palkansaaja- ja toimihenkilöjärjestöjen ryhmätuvakuuttajana Kaleva on selvä markkinajohtaja. Järjestöjen jäsenille ja heidän perheenjäsenilleen räätälöidyn Primus -ryhmähenki- ja tapaturmavakuutuksen myynti oli noin 23 000 sopimuskappaletta.

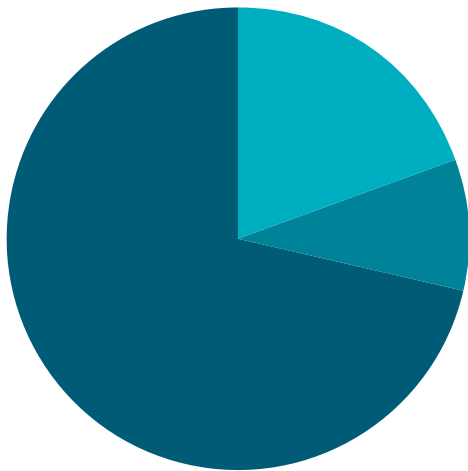
Sijoitustoiminta

Kalevan sijoituskannan markkina-arvo oli vuoden 2016 päättyessä 1 341 miljoonaa euroa (1 429). Sijoituksista 54 prosenttia (47) oli korkosijoituksia, lainoja ja talletuksia, 35 prosenttia (41) osakkeita, sekä 10 prosenttia (11) kiinteistö-, pääomarahasto- sekä vaihtoehtoisia sijoituksia. Sijoituskannan jakautuma oli sijoitussuunnitelmassa asetetun tavoitteen mukainen.

Kertomusvuoden päättyessä ulkomaisten sijoitusten osuus Kalevan sijoituskannasta

TOIMINTAKERTOMUS 2016

Maksutulon markkinaosuudet 2016
Kotitalouksien riskienhivakuutus
yhteensä 270 Meur

Kaleva	19,7 %
Mandatum Life	9,1 %
Muut	71,2 %

oli 57 prosenttia (57), josta noin 17 prosenttia (15) oli tehty euromaihin. Osakkeista ulkomaisten sijoitusten osuus oli 39 prosenttia (37) ja korkosijoituksista 75 prosenttia (79). Muita kuin euromääräisiä sijoituksia oli vuoden 2016 päättyessä 472 miljoonaa euroa (415). Tästä 71 prosenttia (75) oli suojattu valuuttakurssiriskiltä terminoimalla ja optiostrategioilla.

Sijoitusten arvostuserot olivat tilivuoden päättyessä 322 miljoonaa euroa (350), joista 290 miljoonaa euroa (324) liittyi osakkeisiin.

Kalevan korkosalkun duraatio laski kertomusvuoden aikana 1,6 vuoteen (1,9). Korkosalkun ns. juokseva tuotto laski 2,5 prosenttiin (3,2).

Korkosalkussa luottoriskillisten sijoitusten määrä ja osuus laskivat. Vuoden 2016 päättyessä näiden sijoitusten osuus oli 68 prosenttia (86) korkosijoituksista. Luottoriskillisten sijoitusten pääpaino on edelleen pohjoismaisten yritysten ja pankkien liikkeeseen laskemissa lainoissa. Vuoden aikana kuitenkin lisättiin sijoituksia myös Pohjoismaiden ulkopuolelle, pääasiassa yhdysvaltalaisiin lainoihin. Rahamarkkinasijoitusten määrä ja osuus kasvoivat merkittävästi pääasiassa osakemyyntien seurauksena, ja vuoden 2016 lopussa

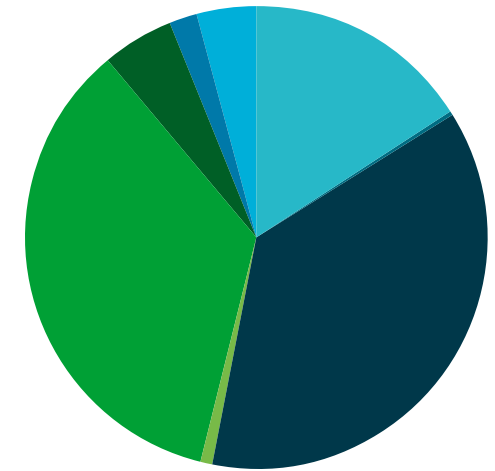
rahamarkkinasijoitusten osuus korkosijoituksista oli 30 prosenttia (13).

Kalevan suorien kiinteistösijoitusten käypä arvo vuoden 2016 lopussa oli 56 miljoonaa euroa (56). Lisäksi kiinteistörahoitukseen oli sijoitettuna 21 miljoonaa euroa (8). Koko kiinteistösijoitussalkun tuotto arvonmuutokset ja myyntivoitot mukaan lukien oli 4,0 prosenttia (14,7).

Vuoden 2016 päättyessä Sampo Oyj oli 144 miljoonan euron (205) markkina-arvolla Kalevan ylivoimaisesti suurin osakeomistus ja yksittäinen sijoitus.

Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmalla oli 123,6 miljoonaa euroa (99,4). Tuottoihin sisältyy myyntivoittoa 67,1 miljoonaa euroa (79,5), osinkotuottoja 27,8 miljoonaa euroa (26,4) sekä arvonalennusten palautuksia 6,3 miljoonaa euroa (9,5). Vuoden 2016 sijoitustoiminnan kuluihin sisältyy arvonalennuksia, poistoja ja myyntitappioita 5,7 miljoonaa euroa (18,0).

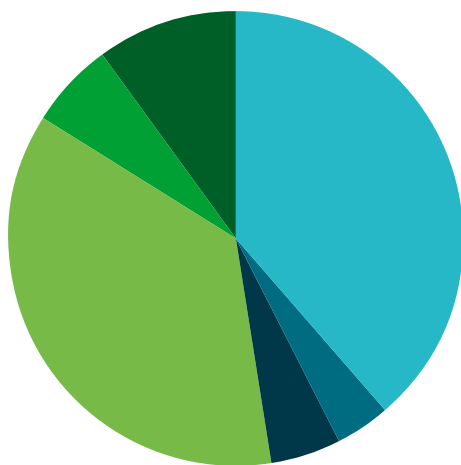
Kalevan sijoituskannan tuotto oli 5,9 prosenttia (9,3) käyvin arvoin laskettuna. Keskimääräiselle sitoutuneelle pääomalle tuotoksi muodostui myös 5,9 prosenttia (9,3).

Kalevan sijoituskanta 31.12.2016

Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	16 %
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	0,3 %
Yritysten joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	37 %
Korkojohdannaiset	1 %
Osakkeet	35 %
Kiinteistöt	5 %
Pääomarahastot	2 %
Alternative-sijoitukset	4 %

TOIMINTAKERTOMUS 2016

Kalevan vastuvelka 31.12.2016

Yksityisoptimi	39 %
Yritysoptimi	4 %
Perinteinen henkivakuutus	5 %
Terminaalibonusvastuu	37 %
Muu vastuvelka	6 %
Korkotäydennys	10 %

Vastuuelka, asiakashyvitykset

Kalevan vastuuelka oli kertomusvuoden päättyessä 957 miljoonaa euroa (868), josta korvausvastuun osuus oli 42 miljoonaa euroa (41). Vastuuelka on laskettu samaa 4,5 prosentin korkoa käyttäen kuin vakuutusmaksut, paitsi vuosina 2017 - 2021, joiden osalta vastuuelka on laskettu 0,5 %:n diskonttauskorolla. Tästä aiheutunut vastuuelan kasvu sisältyy vakuutusmaksuvastuuseen omana eränään, korkotäydennysvastuuna, ja on suuruudeltaan 92 miljoonaa euroa.

Vakuutusmaksuvastuuseen on varattu säästö- vakuutusten päättyessä maksettavia lisäetuja (ns. terminaalibonusjärjestelmä) varten 350 miljoonaa euroa (355).

Vakuutussäästöille ei vuodelta 2016 annettu asiakashyvitystä. Myös jatkossa asiakashyvitysten jakaminen on epätodennäköistä. Lisäedut sijoitustoiminnan perusteella annetaan pääsääntöisesti terminaalibonusjärjestelmän kautta.

Korvauskulut

Kalevan korvauskulut olivat yhteensä 80,3 miljoonaa euroa (205,9). Takaisinostojen

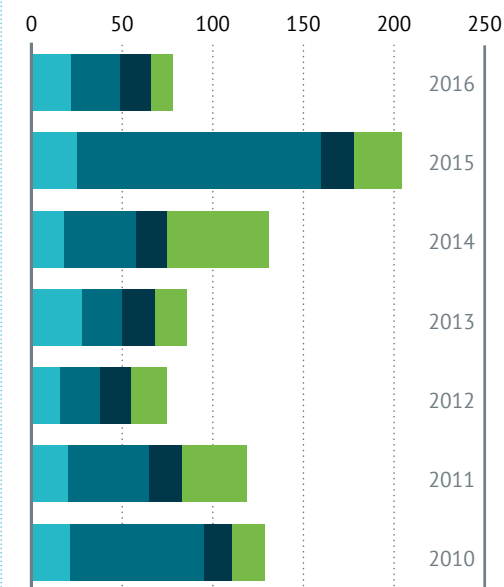
osuus maksetuista korvauksista oli 11,8 miljoonaa euroa (26,6).

Maksettuihin korvauksiin sisältyy säästö- vakuutusten lisäetujärjestelmän mukaisia vakuutuksen päättyessä määräytyviä lisäetuja yhteensä 22,5 miljoonaa euroa (73,5). Lisäeduista noin 15 miljoonaa euroa maksettiin sopimuksen mukaan erääntyneille säästösommille. Vakuutuksen päättyessä maksettava lisäetu korotti maksettuja säästösommia keskimäärin 118 prosentilla (73).

Riskiliikkeen tulos oli tappiollisia sairauskuluvakuutuksia lukuun ottamatta hyvä. Toteutuneen korvausmenon suhde perittyyn riskimaksutuloon oli vuonna 2016 noin 79 prosenttia (74 %). Korvausmenoa kasvattavat kuolintapaussummien lisäedut ja riskituloa vähentävät annetut alennukset. Sairaus- ja työkyvyttömyyskorvauksia maksettiin yhteensä 16,7 miljoonaa euroa (17,6) ja kuolintapauskorvauksia 22,4 miljoonaa euroa (25,3).

Vuonna 2017 korotetaan sairauskuluvakuutuksen maksua korkeintaan 15 %.

Kalevan maksetut korvaukset, Meur

Kuolintapauskorvaukset
Pääomasuoritukset
Sairaus- ja työkyvyttömyyskorvaukset
Takaisinostot

TOIMINTAKERTOMUS 2016

Liikekulut, henkilöstö

Tuloslaskelmaan kirjatut liikekulut olivat 7,7 miljoonaa euroa (8,4). Oikeamman kuvan kustannuskehityksestä saa, kun edellä oleviin lukuihin lisätään korvauskuluihin kirjatavat korvausten käsittelykulut. Näin lasketut liikekustannukset olivat 9,8 miljoonaa euroa (10,2).

Kalevan palveluksessa oli vuonna 2016 keskimäärin 11 henkilöä (10) kokoaikaisiksi työntekijöiksi muunnettuna.

Vakuutuksista perityt kustannuserät riittivät hyvin kattamaan toiminnasta aiheutuneet liikekulut. Liikekustannussuhde oli kertomusvuonna 58,1 prosenttia (60,2). Nykyisen laajuisella liiketoiminnalla myös pidemmällä aikavälillä Kalevan kustannusliikkeen arvioidaan olevan ylijäämäinen.

Tulos ja vakavaraisuus

Emoyhtiön tilikauden tulos oli 11,3 miljoonaa euroa (24,5). Tilikautena maksetut tai varatut lisäedut pienensivät emoyhtiön tulosta 25,8 miljoonalla eurolla (99,7). Kokonaistulos käyvin arvoin oli 2 miljoonaa euroa (140).

Emoyhtiö teki tilinpäätöksessä suunnitelman mukaiset poistot, kuitenkin enintään elinkeinoverolain sallimat enimmäispoistot. Tehdyt poistot olivat yhteensä 0,6 miljoonaa euroa. Poistoero ja samalla myös varausten kokonaismäärä oli tilinpäätöksessä 1,3 miljoonaa euroa.

Kalevan vakavaraisuus säilyy vahvana myös uudessa 1.1.2016 käyttöön tulleessa Solvenssi II -vakavaraisuuskehikossa. Solvenssi II:n asettama vakavaraisuusvaade on suuruusluokkaa 115 miljoonaa euroa ja omat varat suuruusluokkaa 455 miljoonaa euroa standardikaavalla laskettuna. Kaleva ei sovelle laskennassaan vastuovelkaan liittyviä siirtymäsäännöksiä. Kaleva soveltaa Solvenssi II:n mahdollistamaa osakkeiden pääomavaatimuksen siirtymäsääntöä osakeriskin laskennassa (siirtymäsäännös on voimassa 2023 saakka). Vakavaraisuusvaade ilman osakkeiden siirtymäsääntöä olisi suuruusluokkaa 140 miljoonaa euroa.

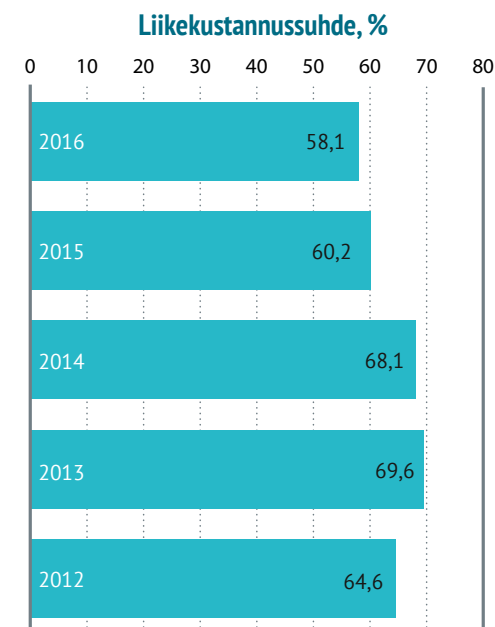
Kalevan taseen loppusumma oli 1237 miljoonaa euroa (1153) ja oma pääoma 264 miljoonaa euroa (253).

Tulevaisuuden näkymät

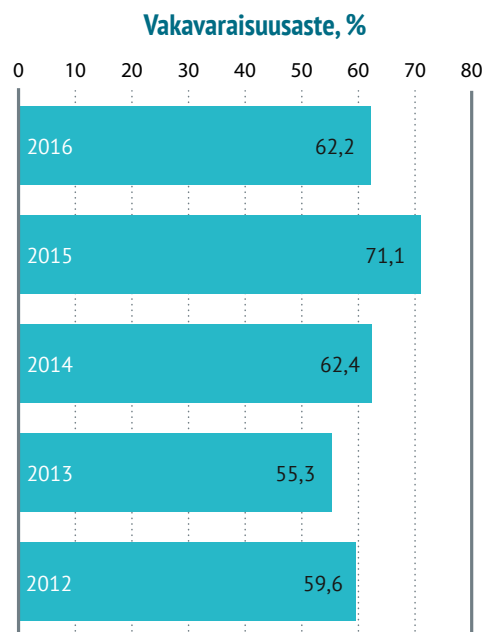
Kalevan toiminta painottuu palkansaaja- ja toimihenkilöjärjestöjen ryhmäetuvakuutuksiin. Järjestöjen jäsenille räätälöidyn tuotteen, Primuksen, myynnin uskotaan jatkuvan vilkkaana myös alkaneena vuonna. Erityisesti Internetin kautta tapahtuva myynti kasvattanee osuuttaan merkittävästi lähivuosina.

Sukupuolineutraali hinnoittelu tuli voimaan 21.12.2012 alkaen kaikissa EU-maissa. Se rikkoo vakavasti vakuutustoiminnan keskeistä periaatetta, jonka mukaan maksu määräytyy riskin mukaan. Kalevan Primuksessa hinnoittelussa on aina otettu huomioon myös kunkin ammatti- ja toimihenkilöjärjestön vahinko-kehitys. Vähintäänkin suuntaa antavan ammatin ja iän perusteella Kaleva pystyy myös jatkossa tarjoamaan alan edullisimpia henkilövakuutuksia yhteistyöjärjestöjensä jäsenille.

EU:n uusi vakavaraisuutta koskeva sääntely, niin sanottu Solvenssi II, tuli voimaan 1.1.2016. Suomessa otettiin käyttöön jo vuonna 2014 osa Solvenssi II:n hallintosäännöksistä. Vuonna 2016 voimaan tulleet uudet vaka-

TOIMINTAKERTOMUS 2016

Vakavaraisuusastetta ei lasketa virallisesti 1.1.2016 alkaen

varaisuusvaatimukset eivät aiheuta ongelmia Kalevalle. Sen sijaan Solvenssi II:n edellyttämä seikkaperäinen dokumentointi ja laajuudeltaan erittäin mittava viranomaisraportointi vaativat vieläkin paljon työtä yhtiössä.

Kalevan vahva vakavaraisuusasema, kustannustehokas toimintamalli sekä hyvä sijoituskanta mahdollistanevat yhtiön harjoittaman liiketoiminnan menestyksekkään hoitamisen myös tulevaisuudessa.

Riskienhallinta

Kalevan riskit muodostuvat markkinariskeistä, luottoriskeistä, vakuutusteknisistä riskeistä, erilaisten sisäisten prosessien riskeistä eli operatiivisista riskeistä, juridisista ja compliance-riskistä, maine- ja liiketoimintariskeistä sekä regulaatorisista riskeistä.

Yhtiön hallitus hyväksyy vuosittain koko yhtiön riskejä käsittelevän riskienhallintasuunnitelman, jonka laajuus on määritelty muun muassa Finanssivalvonnan määräyksissä. Riskienhallintasuunnitelmaan liittyy kiinteästi toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi laadittu jatkuvuussuunnitelma, jota ylläpidetään ja testataan säännöllisesti. Jatkuvuussuunnitelma sisältää myös poikkeusolojen varautumissuunnitelman.

Kalevan vahva vakavaraisuusasema, kustannustehokas toimintamalli sekä hyvä sijoituskanta mahdollistanevat yhtiön harjoittaman liiketoiminnan menestyksekkään hoitamisen myös tulevaisuudessa.

Riskeistä ja riskienhallinnasta on laadittu tilinpäätöksen liitetieto, jossa on selvitetty Kalevan riskienhallinnan yleiset periaatteet, riskienhallinnan vastuu ja valvonta, organisointi sekä prosessit ja riskit.

Yhtiön hallinto

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 20.4.2016 hallintoneuvoston jäsenmääräksi vahvistettiin 25. Erovuoroisista hallintoneuvoston jäsenistä valittiin uudelleen **Eila Annala**,

Matti Bergendahl, Timo Korpijärvi, Tarja Munukka, Heidi Nieminen, Erkki Solja sekä **Jore Tilander**. Hallintoneuvoston uudeksi jäseneksi valittiin **Tommi Grönholm**.

Kaikkien valittujen toimikausi kestää vuoden 2019 pidettävän varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen asti.

Hallintoneuvosto valitsi 31.10.2016 pitämässään kokouksessa puheenjohtajakseen

TOIMINTAKERTOMUS 2016

Antti Palolan ja varapuheenjohtajaksi **Pekka Piispasen** seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen pidettävään vaaliin saakka. Hallintoneuvosto päätti samaisessa kokouksessa hallituksen jäsenten lukumääräksi viisi. Erovuorossa olleet hallituksen jäsenet **Ville-Veikko Laukkanen** ja **Timo Vuorinen** valittiin uudelleen kolmivuotiskaudeksi 2017–2019.

Hallituksen jäseninä toimivat koko kertomusvuoden ajan toimitusjohtaja **Petri Niemisvirta** puheenjohtajana, johtaja **Ville-Veikko Laukkanen** varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä **Eero O. Kasanen**, toimitusjohtaja **Timo Vuorinen** ja talousjohtaja **Pekka Pajamo**.

Yhtiön toimitusjohtajana vuonna 2016 on toiminut OTK **Paula Salonen**.

HALLITUKSEN VOITONJAKOEHDOTUS

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan jakokelpoinen vapaa oma pääoma oli tilinpäätöksessä 255 165 848,19 euroa. Hallitus ehdottaa, että yhtiön tilikauden voitto 11 345 442,78 euroa siirretään varmuusrahastoon. Lisäksi ehdotetaan, että takuupääomalle maksetaan korkoa 840 000,00 euroa.

Jos ehdotus hyväksytään, yhtiön rahastot ovat seuraavat:

Takuupääoma	euroa	8 409 396,32
Pohjarahasto	euroa	168 187,93
Varmuusrahasto	euroa	254 183 537,83
Muut rahastot	euroa	142 310,36
Rahastot yhteensä	euroa	262 903 432,44

TULOSLASKELMA

1000 euroa	2016	2015
VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA		
Vakuutusmaksutulo		
Vakuutusmaksutulo	64 851	63 593
Jälleenvakuuttajien osuus	-175	-142
	64 676	63 451
Sijoitustoiminnan tuotot	172 634	173 564
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset	-80 260	-205 927
Korvausvastuun muutos	-1 294	16 641
	-81 554	-189 286
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-87 672	59 771
Liikekulut	-7 562	-8 368
Sijoitustoiminnan kulut	-49 074	-74 206
Vakuutustekninen tulos	11 449	24 926
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA		
Muut tuotot	0	0
Muut kulut	0	0
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos	534	46
Tuloverot	-638	-426
Tilikauden voitto / tappio	11 345	24 546

TASE

1 000 euroa	2016	2015
VASTAAVAA		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Muut pitkävaikutteiset menot	416	529
	416	529
SIJOITUKSET		
Kiinteistösijoitukset		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	26 866	27 959
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	11 190	11 825
	38 056	39 785
Muut sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	421 351	434 902
Rahoitusmarkkinavälineet	560 242	603 613
Muut lainasaamiset	0	49
	981 593	1 038 564
	1 019 649	1 078 349
SAAMISET		
Muut saamiset	3 767	9 714
	3 767	9 714
MUU OMAISUUS		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	3	3
Muut aineelliset hyödykkeet	52	52
	55	55
Rahat ja pankkisaamiset	206 096	56 977
	206 151	57 032
SIIRTOSAAMISET		
Korot ja vuokrat	6 983	7 415
Muut siirtosaamiset	154	319
	7 136	7 733
	1 237 120	1 153 357

1 000 euroa	2016	2015
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Takuupääoma	8 409	8 409
Pohjarahasto	168	168
Muut rahastot		
Varmuusrahasto	243 678	219 972
Hallituksen käyttövarat	142	142
Tilikauden voitto	11 345	24 546
	263 743	253 238
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Poistoero	1 307	1 841
	1 307	1 841
VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA		
Vakuutusmaksuvastuu	914 777	827 105
Korvausvastuu	42 473	41 179
	957 250	868 284
VELAT		
Ensivakuutustoiminnasta	129	117
Jälleenvakuutustoiminnasta	168	116
Muut velat	11 546	23 516
	11 843	23 748
SIIRTOVELAT		
	2 977	6 246
	1 237 120	1 153 357

RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	2016	2015
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Voitto (tappio) varsinaisesta toiminnasta / voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	11 449	24 926
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	88 966	-76 413
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	-2 416	-566
Realisoitumattomat kurssivoitot / -tappiot	1 188	-927
Suunnitelman mukaiset poistot	593	208
Muut oikaisut	-60 978	-68 100
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	38 803	-120 871
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	991	4 971
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	-10 691	-15 443
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	29 103	-131 343
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-4 793	-2 546
Maksetut välittömät verot	-638	-426
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	23 673	-134 315
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	23 673	-134 315
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-203 605	-480 713
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	329 892	497 039
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-1	-432
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	126 286	15 894
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Maksetut osingot / takuupääoman korot ja muu voitonjako	-840	-840
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-840	-840
RAHAVAROJEN MUUTOS	149 119	-119 261
Rahavarat tilikauden alussa	56 977	176 238
Rahavarat tilikauden lopussa	206 096	56 977
	149 119	-119 261

Rahavirtalaskelman erät eivät ole suoraan johdettavissa taseista mm. valuuttakurssimuutosten takia

LIITETIEDOT

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Tilinpäätös on laadittu noudattaen vakuutusyhtiölakia, Sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä antamaa asetusta sekä Finanssivalvonnan antamia määräyksiä ja ohjeita. Tilinpäätöksessä noudatetaan osakeyhtiö- ja kirjanpitolain säännöksiä ja kirjanpitoasetusta siten kuin vakuutusyhtiölaissa ja STM:n asetuksessa säädetään.

Konsernitilinpäätös ja osakkuusyritysten yhdisteleminen

Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan tytäryhtiöt ja osakkuusyrityksiä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Yhdisteleminen on jätetty tekemättä KPL 6 luvun 3 §:n ja 12 §:n nojalla, sillä yhdisteleminen ei ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Koska tällöin konsernitilinpäätös ei poikkea emoyrityksen tilinpäätöksestä, ei yhtiö vuodesta 2012 lähtien laadi erillistä konsernitasetta ja -tuloslaskelmaa eikä konsernin liitetietoja ja rahoituslaskelmaa. Liitetiedot tytär- ja osakkuusyrityksistä ovat KPA 4 luvun 3 §:n mukaiset.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset, saamisluonteiset sijoitukset, ja velat on muutettu

Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan keskipurssiin. Muut sijoitukset on arvostettu hankintahetken valuuttakurssiin tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän kurssiin, lukuun ottamatta sijoitusomaisuusluonteisia osakkeita, joiden arvostamisessa ei ole eroteltu valuuttakurssin ja markkina-arvon vaikutusta. Saamisten ja sijoitusten valuuttakurssierot esitetään sijoitustoiminnan erissä muut tuotot ja kulut muista sijoituksista.

Arvostus ja jaksotus

Hankintamenoon sisällytetään hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet muuttuvat menot.

Aineettomat hyödykkeet ja kalusto esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenoon. Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu mm. itse tehtyjä atk-järjestelmiä sekä vuokrahuoneistojen perusparannuksia.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan käypään arvoon. Rakennukset ja rakennelmat esitetään suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenoon tai sitä alemman käyvän arvon suuruusina. Sijoituksista aiemmin tehty arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa tulospaikutteisesti enintään alkuperäiseen hankintamenoon. Käyttöomaisuusluonteisten

kiinteistösisjoitusten arvonalennusten kirjaaminen perustuu niiden olennaisuuteen ja pysyvyyteen. Joidenkin kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden kirjanpitoarvoihin sisältyy aikaisempina vuosina tehtyjä arvonorotuksia.

Sijoitusomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintameno tai sitä alemman käyvän arvon määräisenä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehty arvonalennukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon. Käyttöomaisuusluonteiset osakkeet ja osuudet esitetään hankintahinnassa tai sitä alemmassa käyvässä arvossa, jos arvonalentumista pidetään pysyvänä.

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Ne esitetään taseessa pääsääntöisesti hankintameno määräisinä. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintameno välinen erotus jaksotetaan korkotuottoihin vastaeränä niiden hankintameno. Korkotuotot jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen juoksuajalle. Tällä menetelmällä korkotuotot jaksotetaan rahoitusinstrumentin juoksuajalle tasaisesti suhteessa instrumentin taseessa olevaan pääomaan. Jaksotettua hankintamenoa alennetaan vain muilla kuin yleisen korkotason vaihtelusta joh-

tuvilla arvonalentumisilla ja arvonalennukset palautetaan, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo myöhemmin nousee yli alennetun hankintameno, enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Saamiset ja saamisluonteiset sijoitukset esitetään nimellisarvossa tai sitä alemmassa käyvässä arvossa. Saamisluonteisten sijoitusten pääomiin liittyvät luottotappiot käsitellään arvonalentumisina.

Johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Kirjanpidollisesti ei-suojaavan johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon/sopimuskurssin negatiivinen erotus kirjataan kuluksi.

Sijoitusomaisuusluonteisten sijoitusten arvonorotukset ja niiden oikaisut kirjataan tulospaikutteisesti ja esitetään omana rivinä sijoitustoiminnan nettotuotoissa. Käyttöomaisuusluonteisten sijoitusten arvonorotukset ja niiden peruutukset merkitään sidotussa pääomassa olevaan arvonorotusrahastoon.

Sijoitusten kirjanpitoarvon ja liitetiedoissa esitetävän jäljellä olevan hankintameno erotus muodostuu arvonorotuksista ja osakkuusyritysten pääomaosuusmenetelmän mukaisista osuuskertymistä.

LIITETIEDOT

Poistot

Aineettomista hyödykkeistä, rakennuksista ja niiden ainesosista sekä kalustosta tehdään suunnitelman mukaiset poistot evl:n maksimipoistoina.

Poistot	Vuotta tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5
Liikearvo	5 - 10
Konserniliikearvo ja -reservi	3 - 10
Muut pitkävaikutteiset menot	3 - 10

Poistot	% meno-jäännös
Rakennukset käyttötarkoituksen perusteella	4 - 7
Rakennusten ainesosat	25
Atk-laitteet ja autot	25
Muu kalusto	25

Sijoitusomaisuusluonteisten kiinteistöjen rakennuksille kohdistetuista tuloutetuista arvonnkorotuksista tehdään vuosittain rakennusten keskimääräistä taloudellista käyttöaikaa vastaava suunnitelman mukainen poisto.

Käyvät arvot

Rahoitusvälineet, joille on luotettavat markkinat, käypänä arvona käytetään julkisen kaupankäynnin kohteena olevien rahoitusinstrumenttien tilinpäätöspäivän ostokurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia. Jos rahoitusinstru-

mentille kokonaisuutena ei ole olemassa julkista noteerausta, mutta sen osatekijöille on olemassa toimivat markkinat, käypä arvo määritetään osatekijöiden markkinahintojen perusteella. Muille rahoitusvälineille ja talletuksille käypä arvo voidaan määrittää yleisesti hyväksyttyjä arvostusmenetelmiä käyttäen ja mikäli näillä menetelmillä ei saada määritettyä luotettavaa käypää arvoa, käypänä arvona voidaan pitää todennäköistä luovutushintaa, jaksotettua hankintamenoa tai jäljellä olevaa hankintamenoa.

Muiden vakuutusyhtiöiden osakkeiden, joille ei ole markkina-arvoa, käypänä arvona käytetään varovaisesti arvioitua todennäköistä luovutushintaa tai sen puuttuessa substanssiarvoa. Konserniyriytysten osakkeiden käypänä arvona käytetään substanssiarvoa tai jäljellä olevaa hankintamenoa ja osakkuusyritysten käypänä arvona pääomaosuusmenetelmän mukaista arvoa tai substanssiarvoa.

Lainasaamisten ja jälleenvakuutustallettasaamisten käypänä arvona käytetään nimellisarvoa tai sitä alemmaa todennäköistä arvoa.

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden käyvät arvot määritetään kohteittain Finanssivalvonnan määräysten edellyttämällä tavalla perustuen yhtiön omien ja tapauskohtaisesti ulkopuolisten asiantuntijoiden laskelmiin ja lausuntoihin.

Kulut toiminnoittain

Oman organisaation liikekulut sekä poistot aktivoituista atk-järjestelmistä ja kalustosta kirjataan tuloslaskelmaan toimintokohtaisesti. Osa niistä kohdistetaan suoraan toiminnoille, osa vuosittain tehtävän työaikatutkimuksen perusteella. Näin ollen toimintojen prosentuaalinen osuus vaihtelee vuosittain. Toimintokohtaiset kulut esitetään tuloslaskelmassa liikekuluissa (vakuutusten hankinta- ja hoito- sekä hallintokulut), maksetuissa korvauksissa (korvaustoiminnan hoitokulut), sijoitustoiminnan kuluissa (kiinteistö- ja muun sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut).

Muut tuotot ja kulut

Muissa tuotoissa ja kuluissa esitetään liikearvon ja konserniliikearvon poiston sekä konserni-reservin vähennyksen lisäksi erät, joilla on selvä yhteys konsernin varsinaiseen toimintaan.

Verot ja tilinpäätössiirrot

Tuloverot

Tuloslaskelmassa välittömät verot esitetään suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verot

Yhtiöllä ei ole olennaisia kirjanpidon ja verotuksen väliaikaisista jaksotuseroista johtuvia eroja.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Suomen kirjanpitoa ja verotusta koskevien säännösten perusteella yhtiöt voivat kirjata tilinpäätökseensä eräitä verovaikutteisia vapaaehtoisia varauksia sekä suunnitelman ylittäviä poistoja. Vapaaehtoiset varaukset ja suunnitelman mukaisten poistojen ja elinkeinoverotuksessa sallittujen kokonaispoistojen erotus esitetään tuloslaskelman erässä tilinpäätössiirrot ja kertynyt erotus taseessa tilinpäätössiirtojen kertymänä. Tilinpäätössiirrot ja niiden kertymä esitetään niistä johtuvaa laskennallista verovelkaa vähentämättä.

Vastuuvelka

Vastuuvelka on jaettu vakuutusmaksuvastuuseen ja korvausvastuuseen sen mukaan onko vakuutustapahtuma sattunut ennen tasepäivää vai myöhemmin. Suurin osa vastuista on diskontattu. Vastuuvelan laskennassa käytetty diskonttauskorko on yhtiön hallituksen hyväksymien laskuperusteiden mukainen ja täyttää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen n:o 610/2008 vaatimukset.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan vakuutuskohtaisesti. Vakuutusmaksuvastuu on diskontattu maksuperusteissa käytetyllä laskuperustekorolla 4,5 prosenttia. Kalevan vakuutusmaksuvastuun laskennassa käytettävä diskonttauskorko on edellisestä poiketen seuraavaksi viideksi

LIITETIEDOT

vuodeksi (2017 - 2021) 0,5 prosenttia. Vuosien 2017 - 2021 osalta 0,5 prosentin diskontatun vakuutusmaksuvastuun ja vuosien 2017 - 2021 osalta 4,5 prosentin diskontatun vakuutusmaksuvastuun erotus on täydennetty vastuovelkaan nimellä korkotäydennys. Vakuutusmaksuvastuun laskennassa ei ole käytetty zillmeerausta. Säästövakuutuksen päätyttyä määräytyvien lisätujen vastuuksi on merkitty arvio niiden maksettavasta määrästä säästösummien ja kuolemantapausten yhteydessä vuonna 2017 ja muiden osalta mahdollinen enimmäismäärä takaisinostojen yhteydessä 1.1.2017.

Korvausvastuuta laskettaessa vain alkaneiden eläkkeiden korvausvastuussa käytetään diskont-

tausta. Alkaneiden eläkkeiden korvausvastuu on diskontattu maksuperusteissa käytetyllä laskuperustekorolla 4,5 prosenttia.

Henkivakuutuksen kohtuusperiaate

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2 §:n mukaan henkivakuutuksessa on noudatettava ns. kohtuusperiaatetta sellaisten vakuutusten kohdalla, joilla on vakuutussopimuksen mukaan oikeus vakuutusten mahdollisesti tuottaman ylijäämän perusteella myönnettäviin lisätuihin. Mikäli vakavaraisuusvaatimukset eivät ole esteenä, kohtuullinen osa ylijäämästä on palautettava lisäetuina näille vakuutuksille.

Kalevan lisätujärjestelmä kattaa sekä riski- että säästöhenkivakuutusliikkeen. Riski- henkivakuutusliikkeen ylijäämää palautetaan vakuutuksenottajille korotettujen kuolemantapaussummien ja maksualennusten muodossa. Sijoitustoiminnan tuottoa hyvitetään säästöhenkivakuutuksille laskuperustekorona lisäksi vakuutuksen voimassa ollessa vuosittain päätettävänä asiakashyvityksinä ja vakuutuksen päätyttyä määräytyvinä ylimääräisinä lisäetuina.

Yhtiön vakavaraisuusasema pyritään pitämään sellaisena, että se ei rajoita lisätujen antamista vakuutuksenottajille eikä takuupääoman omistajille maksettavaa korkoa.

Eläkejärjestelyt

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksilla. Lisäksi on vakuutusyhtiössä hoidettuja lisäeläketurvajärjestelyjä. Eläkevakuutusmaksut kirjataan tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti.

Yhtiön vakavaraisuusasema pyritään pitämään sellaisena, että se ei rajoita lisätujen antamista vakuutuksenottajille eikä takuupääoman omistajille maksettavaa korkoa.

LIITETIEDOT

1 000 euroa	2016	2015
1 VAKUUTUSMAKSUTULO		
Ensivakuutus		
Kotimaasta	64 851	63 552
Jälleenvakuutus	0	40
Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta	64 851	63 593
ENSIVAKUUTUKSEN VAKUUTUSMAKSUTULO		
Henkivakuutus		
Muu yksilöllinen henkivakuutus	35 206	34 864
Muu tapaturma ja sairaus	11 841	11 992
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	180	177
Muu ryhmähenkivakuutus	17 624	16 520
	64 851	63 552
Jatkuvat vakuutusmaksut	59 651	59 110
Kertamaksut	5 200	4 442
	64 851	63 552
Vakuutusmaksut sopimuksista, jotka oikeuttavat hyvitykseen	64 671	63 376
2 MAKSETUT KORVAUKSET		
Ensivakuutus		
Henkivakuutus	73 522	199 337
Muu tapaturma ja sairaus	6 738	6 590
Maksetut korvaukset yhteensä	80 260	205 927
Takaisinostot	11 755	26 626
Säästösummien takaisinmaksut	27 339	134 548
Muut	41 165	44 753
Maksetut korvaukset yhteensä	80 260	205 927
3 LISÄEDUT		
Maksetut riskivakuutusten lisäedut ja lisäetuvastuun muutos	-3 334	-26 138
Maksetut terminaalibonukset	-22 484	-73 529
Tilikautena varattujen ja maksettujen henkivakuutusten lisäetujen vaikutus vakuutustekniseen tulokseen	-25 818	-99 668

1 000 euroa	2016	2015
4 KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN		
TULOSLASKELMAN ERÄ LIIKEKULUT		
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	1 094	1 421
Muut vakuutusten hankintamenot	2 010	2 760
	3 105	4 182
Vakuutusten hoitokulut	3 006	2 296
Hallintokulut	1 456	1 883
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet (-)	-5	8
	7 562	8 368
KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN		
Korvausten hoitokulut	2 172	1 798
Liikekulut	7 562	8 368
Sijoitusten hoitokulut	3 102	3 641
	12 836	13 807

LIITETIEDOT

1 000 euroa	2016	2015
5 SIIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY		
SIIJOITUSTOIMINNAN TUOTOT		
Tuotot sijoituksista omistusyhteysyrityksiin		
Korkotuotot	28	1 243
	28	1 243
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Osinkotuotot saman konsernin yrityksiltä	0	192
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä	663	727
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	4 741	4 390
	5 404	5 309
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	27 842	26 362
Korkotuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	26 683	25 666
Muut tuotot muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	39 221	26 002
	93 747	78 030
Yhteensä	99 179	84 582
Arvon alentumisten palautukset	6 311	9 483
Myyntivoitot	67 145	79 500
Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä	172 634	173 564
SIIJOITUSTOIMINNAN KULUT		
Kulut kiinteistösijoituksista	-4 147	-3 677
Kulut muista sijoituksista	-34 386	-50 026
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut muille kuin saman konsernin yrityksille	-4 793	-2 528
Yhteensä	-43 326	-56 231
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-3 895	-8 917
Rakennusten suunnitelmapoistot	-479	-187
	-4 374	-9 104
Myyntitappiot	-1 374	-8 871
Sijoitustoiminnan kulut yhteensä	-49 074	-74 206
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonnkorotuksia ja niiden oikaisua	123 560	99 358
SIIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO TULOSLASKELMASSA	123 560	99 358
Sijoitustoiminnan tuottoihin ja kuluihin sisältyvät Sijoitustoiminnan valuuttakurssierot	5 969	-9 892

LIITETIEDOT

1 000 euroa	2016			2015		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
6 SIOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO						
KIINTEISTÖSIOITUKSET						
Kiinteistöt	16 332	17 341	18 450	17 205	18 434	19 300
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	9 113	9 519	25 571	9 113	9 519	24 326
Muut kiinteistöosakkeet	7	7	300	7	7	300
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	11 190	11 190	11 190	11 825	11 825	11 825
	36 641	38 056	55 511	38 150	39 785	55 752
MUUT SIOITUKSET						
Osakkeet ja osuudet	421 351	421 351	711 958	434 902	434 902	758 852
Rahoitusmarkkinavälineet	560 242	560 242	573 802	603 613	603 613	613 981
Muut lainasaamiset	0	0	0	49	49	49
	981 593	981 593	1 285 759	1 038 564	1 038 564	1 372 882
	1 018 234	1 019 649	1 341 270	1 076 714	1 078 349	1 428 634
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää: korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintahinnan erotusta	1 550			2 302		
Kirjanpitoarvo sisältää: tuloutettuja arvonorotuksia		1 415			1 635	
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			321 621			350 285

LIITETIEDOT

Osake	Kotivaltio	Kpl	Omistus- osuus %	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa	Käypä arvo 1 000 euroa
-------	------------	-----	---------------------	-------------------------------	---------------------------

7 YHTIÖN OMISTAMAT TOISTEN YHTIÖIDEN OSAKKEET JA OSUUDET MUISSA SIOITUUKSISSA

OSAKKEET

ABB Ltd	Sveitsi	50 000	0,00	794,61	1 003,93
Alimak Group AB	Ruotsi	50 000	0,12	504,42	676,52
Amer Sports Oyj - A	Suomi	870 000	0,73	8 184,48	21 993,60
Asiakastieto Group Oyj	Suomi	370 907	2,46	5 420,43	7 139,96
Atea ASA	Norja	264 850	0,25	2 159,41	2 317,29
BASF SE	Saksa	16 475	0,00	1 170,94	1 454,91
Bayerische Motoren Werke AG	Saksa	27 739	0,00	2 268,33	2 461,84
Borregaard ASA	Norja	200 000	0,20	648,27	1 859,94
British American Tobacco PLC	Iso-Britannia	30 539	0,00	1 500,69	1 648,44
CapMan Oyj - B	Suomi	1 138 200	0,79	1 134,10	1 422,75
Caverion Oyj	Suomi	356 285	0,28	2 433,87	2 821,78
Comptel Oyj	Suomi	8 724 980	7,98	13 864,65	20 678,20
Coor Service Management Holding AB	Ruotsi	400 000	0,42	1 665,08	2 125,10
Deutsche Post AG	Saksa	49 738	0,00	1 228,67	1 553,57
DNA Oyj	Suomi	250 000	0,19	2 525,00	2 537,50
DOF ASA	Norja	5 000 000	0,33	539,19	588,80
F-Secure Oyj	Suomi	1 836 073	1,16	3 965,16	6 389,53
GlaxoSmithKline PLC	Iso-Britannia	63 000	0,00	1 116,11	1 149,36
Hennes & Mauritz AB - B	Ruotsi	50 000	0,00	1 326,35	1 326,35
Hugo Boss AG	Saksa	8 918	0,01	518,40	518,40
JM AB	Ruotsi	75 000	0,10	1 764,63	2 066,47
Kemira Oyj	Suomi	226 423	0,15	1 636,81	2 746,51
Kone Oyj - B	Suomi	290 000	0,06	8 807,98	12 345,30
Kuehne + Nagel International AG	Sveitsi	15 431	0,01	1 889,25	1 934,08
Lassila & Tikanoja Oyj	Suomi	200 000	0,52	3 128,30	3 840,00
LVMH Moët Hennessy Louis Vuitton SA	Ranska	5 913	0,00	945,66	1 072,62
Metso Oyj	Suomi	300 000	0,20	5 235,94	8 130,00
Nestle SA	Sveitsi	28 092	0,00	1 879,63	1 910,90

Osake	Kotivaltio	Kpl	Omistus- osuus %	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa	Käypä arvo 1 000 euroa
Nokia Oyj	Suomi	500 000	0,01	2 294,00	2 294,00
Nokian Renkaat Oyj	Suomi	200 000	0,15	4 973,04	7 084,00
Oriola-KD Oyj	Suomi	1 477 942	0,70	4 052,19	6 353,25
Orkla ASA	Norja	225 000	0,02	1 513,42	1 936,43
Outotec Oyj	Suomi	550 000	0,30	2 745,60	2 745,60
Roche Holding AG	Sveitsi	7 393	0,00	1 601,28	1 601,28
Royal Dutch Shell PLC	Iso-Britannia	72 348	0,00	1 507,03	1 879,96
Sampo Oyj	Suomi	3 374 181	0,60	11 857,52	143 706,37
Sandvik AB	Ruotsi	110 000	0,01	1 039,62	1 297,78
SAP AG	Saksa	23 725	0,00	1 477,66	1 964,67
Schneider Electric SA	Ranska	29 443	0,00	1 693,03	1 946,48
Stora Enso Oyj - R	Suomi	150 000	0,02	1 040,67	1 531,50
Swedish Match AB	Ruotsi	60 000	0,03	1 520,43	1 820,26
Syngenta AG	Sveitsi	3 650	0,00	1 125,38	1 371,26
Tecnotree Oyj	Suomi	5 500 000	4,49	522,50	522,50
Teleste Oyj	Suomi	824 641	4,34	4 106,44	7 306,32
Tikkurila Oyj	Suomi	650 000	1,47	8 926,68	12 226,50
Tokmanni Group Oyj	Suomi	650 000	1,10	4 355,00	5 525,00
Trelleborg AB	Ruotsi	64 000	0,03	1 007,75	1 201,28
Unilever NV - CVA	Alankomaat	40 087	0,00	1 485,09	1 568,00
UPM-Kymmene Oyj	Suomi	590 000	0,11	5 053,02	13 770,60
Uponor Oyj	Suomi	50 000	0,07	741,11	825,50
Vaisala Oyj - A	Suomi	190 800	1,05	3 097,60	6 429,96
Valmet Corp	Suomi	526 490	0,35	2 896,78	7 360,33
Volvo AB - B	Ruotsi	100 000	0,01	1 055,17	1 113,84
Wärtsilä Oyj	Suomi	123 751	0,06	3 651,59	5 281,69
YIT Oyj	Suomi	600 000	0,47	4 501,40	4 554,00

Yhteensä				158 097	360 932
MUUT OSAKKEET				22 061	26 926
Osakkeet yhteensä				180 158	387 858

LIITETIEDOT

Rahasto-osuus	Kotivaltio	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa	Käypä arvo 1 000 euroa
RAHASTO-OSUUDET			
Allianz RCM Europe Equity Growth W	Luxemburg	7 928	14 761
Comgest Growth Asia Ex Japan USD I Acc Class	Irlanti	3 061	7 809
DJ STOXX 600 OPT HEALTHCARE	Irlanti	1 978	4 159
Fourton Odysseus	Suomi	5 093	10 725
FOURTON STAMINA NON-UCITS	Suomi	6 173	8 005
INVESTEC GSF-ASIA PACIFIC-I	Iso-Britannia	14 341	18 565
iShares Core S&P 500 ETF	Yhdysvallat	26 555	45 135
iShares SMI ETF	Sveitsi	6 425	6 425
LUX Mandatum Life European Small & Mid Cap Equity Fund SICAV-SIF C EUR Share Class	Luxemburg	10 000	10 228
LUX Mandatum Life Global Brands Equity Fund SICAV-SIF C EUR Share Class	Luxemburg	9 972	9 972
LUX Mandatum Life Nordic High Yield Total Return Fund SICAV-SIF B EUR Share Class	Luxemburg	18 606	18 606
MFS European Value Fund Z	Luxemburg	10 000	21 962
MFS MER-EUROPE SM COS-I1EUR	Luxemburg	4 000	7 125
The Forest Company Limited	Iso-Britannia	1 345	1 345
YHTEENSÄ		125 476	184 821
MUUT RAHASTO-OSUUDET			
		448	448
RAHASTO-OSUUDET YHTEENSÄ		125 924	185 269

Pääomarahasto	Kotivaltio	Kirjanpitoarvo 1 000 euroa	Käypä arvo 1 000 euroa
PÄÄOMARAHASTOT			
Amanda III Eastern Private Equity L.P.	Suomi	1 724	1 835
Amanda IV West L.P.	Suomi	4 024	4 832
Amanda V East L.P.	Suomi	1 638	1 638
Apollo Offshore Energy Opportunity Fund Limited	Iso-Britannia	3 897	4 703
Avenue Energy Opportunities Fund L.P.	Yhdysvallat	8 565	9 692
Broad Street Loan Partners 2013 Europe L.P.	Iso-Britannia	6 096	6 980
Broad Street Real Estate Credit Partners II Treaty Fund, L.P.	Iso-Britannia	3 565	3 996
Capman Buyout VIII Fund A L.P.	Iso-Britannia	693	693
Capman Real Estate I Ky	Suomi	7 696	7 696
EQT Credit (No.2) L.P.	Iso-Britannia	8 958	11 082
EQT V (No.1) L.P.	Iso-Britannia	598	688
EQT VI (No.1) L.P.	Iso-Britannia	4 639	6 159
Highbridge Liquid Loan Opportunities Fund, L.P.	Iso-Britannia	17 703	24 379
M&G Debt Opportunities Fund II	Irlanti	8 623	9 687
M&G Debt Opportunities Fund III	Irlanti	4 990	5 785
MB Equity Fund IV Ky	Suomi	1 773	2 473
Nordic Mezzanine Fund II Limited Partnership	Iso-Britannia	638	638
Nordic Mezzanine Fund III Limited Partnership	Iso-Britannia	2 016	2 651
Oaktree Real Estate Debt Fund (Cayman), L.P.	Iso-Britannia	2 264	2 485
Saka Hallikiinteistöt Ky	Suomi	12 852	12 899
Specialty Fund III	Iso-Britannia	11 516	13 316
Vencap Syndication Trust 121202 Class Fund	Iso-Britannia	739	3 048
YHTEENSÄ		115 206	137 357
MUUT PÄÄOMARAHASTOT			
		63	1 473
PÄÄOMARAHASTOT YHTEENSÄ		115 269	138 830
SIJOITUKSET MUISSA OSAKKEISSA JA OSUUKSISSA YHTEENSÄ			
		421 351	711 958

LIITETIEDOT

1 000 euroa	1.1.-31.12.2016
8 OMAN PÄÄOMAN MUUTOSLASKELMA	
Takuupääoma 1.1.-31.12.2016	8 409
Pohjarahasto 1.1.-31.12.2016	168
Varmuusrahasto 1.1.	219 972
Takuupääoman korkoon	-840
Siirto edellisten kausien voittoon / tappioon	24 546
Varmuusrahasto 31.12.	243 678
Hallituksen käyttövarat	
Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot 1.1.	142
Hallituksen käyttövarat 31.12.	142
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	24 546
Takuupääoman korkoon	-840
Varmuusrahastosta	-23 706
Edellisten tilikausien voitto 31.12.	0
Tilikauden tulos	11 345
YHTEENSÄ	263 743

LASKELMA VOITONJAKOKELPOISISTA VAROISTA

Tilikauden voitto	11 345
Varmuusrahasto	243 678
Hallituksen käyttövarat	142
VOITONJAKOKELPOISET VARAT YHTEENSÄ	255 166

Kpl	2016	2015
9 TAKUUPÄÄOMAN JAOTTELU		
Osuuksien määrä (kappaletta, kolme ääntä / 5 000 osuutta)	50 000	50 000
Nimellisarvo / osuus (euroa)	168	168

Yhtiön hallituksella ei ole valtuutusta takuupääoman korotukseen, optio-oikeuksien antamiseen eikä vaihtovelkakirjalainan ottamiseen.

1 000 euroa	2016	2015
10 VASTUUT		
LEASING- JA VUOKRAVASTUUT		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	15	2

1 000 euroa	2016	2015
JOHDANNAISKAUPAN VAKUUDEKSI ANNETUT PANTIT, KIRJA-ARVO		
Käteinen ¹⁾	6 800	11 400
¹⁾ Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi annetut käteiset varat 6,8 (11,4) sisältävät tase-erään muut velat. Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vakuudeksi saadut käteiset varat 0,0 (0,0) sisältävät tase-erään muut saamiset.		
SIJOITUSSITOUMUKSET		
Pääomarahastot	87 158	59 903
ARVONLISÄVEROTUKSEN RYHMÄREKISTERÖINTIIN LIITTYVÄ YHTEISVASTUUMÄÄRÄ		
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva kuuluu If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n arvonlisäverovelvollisuusryhmään. Ryhmän jäsenet ovat yhteisvastuullisesti vastuussa ryhmän tilittämättä olevista arvonlisäveroista.		
Konserniyhtiöt	25	30
Yhteistoimintayhtykset	1 729	1 309
ALV-ryhmä yhteensä	1 754	1 338

JOHDANNAISSOPIMUKSET	2016		2015	
	Käypä arvo *	Kohde-etuus	Käypä arvo *	Kohde-etuus
Ei-suojaaavat				
Korkojohdannaiset				
Koronvaihtosopimukset, ei suojaaavat	8 749	105 000	13 220	649 099
Valuuttajohdannaiset				
Terminisopimukset, avoimet	1 386	358 766	3 460	357 147
Terminisopimukset, suljetut		23 558	308	33 069
Optiosopimukset				
Asetetut		12 500	3	2 717
	10 135	499 824	16 990	1 042 033

* Optiosopimusten käyvät arvot sisältävät sekä saatua että maksettua preemiota.

Ei-suojaaavien johdannaissopimusten negatiiviset arvostuserot on kirjattu kuluksi (käypä arvo = 0). Suojaaavien johdannaissopimusten positiiviset arvostuserot on kirjattu tuotoksi siltä osin kuin suoja-
tusta sopimuksesta on kirjattu kulua (käypä arvo = 0). Yhtiöllä ei ole muita vakuutusyhtiölain 10 luvun
8 pykälän 3 momentin mukaisia vastuusitoumuksia.

1 000 euroa	2016	2015	2014	2013	2012
11 TUNNUSLUVUT					
MUUT TUNNUSLUVUT					
Vakuutusmaksutulo	64 851	63 593	61 422	60 169	57 574
Liikekustannussuhde prosentteina kuormitustulosta	58,1 %	60,2 %	68,1 %	69,6 %	64,6 %
Liikekustannussuhde prosentteina taseen loppusummasta	0,8 %	0,8 %	0,9 %	0,9 %	0,9 %
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle	5,9 %	9,3 %	5,5 %	9,4 %	9,9 %
Kokonaispääoman tuotto prosentteina (käyvin arvoin)	1,7 %	10,6 %	6,9 %	10,0 %	12,7 %
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	11	10	11	10	16
Tasoituspääomien määrän mukaisessa valuutassa	0	0	16 409	15 640	13 746
Henkivakuutusyhtiön tulosanalyysi					
Vakuutusmaksutulo	64 676	63 451	61 298	59 980	57 403
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonnkorotukset, niiden oikaisut ja arvonn muutokset	123 560	99 358	44 958	82 409	88 192
Maksetut korvaukset	-80 260	-205 927	-132 558	-89 037	-77 275
Vastuuvuveln muutos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja tasoituspääomien muutosta	-63 148	159 671	78 549	26 659	27 829
Liikekulut	-7 562	-8 368	-9 287	-8 252	-7 617
Vakuutustekninen tulos ennen lisäetuja (asiakasetuja) ja tasoituspääomien muutosta	37 268	108 185	42 961	71 760	88 532
Muut tuotot ja kulut	0	0	114	0	0
Liikevoitto tai -tappio	37 268	108 185	43 074	71 760	88 532
Tasoituspääomien muutos	0	16 409	-769	-1 894	-37
Lisäedut (asiakasedut)	-25 818	-99 668	-37 687	-111 059	-22 874
Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	11 449	24 926	4 618	-41 193	65 621
Tilinpäätössiirrot	534	46	36	30	-15
Tuloverot ja muut välittömät verot	-638	-426	-320	-461	-142
Tilikauden voitto tai tappio	11 345	24 546	4 335	-41 623	65 465
KOKONAISTULOS					
Liikevoitto / -tappio eli voitto tai tappio ennen tasoituspääomien muutosta, lisäetuja (asiakasetuja), satunnaisia erä, tilinpäätössiirtoja ja veroja	37 268	108 185	43 074	71 760	88 532
+/- taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvonn rahaston ja arvonnkorotusrahaston muutos	-35 277	32 136	38 836	51 104	49 443
Kokonaistulos	1 991	140 321	81 910	122 864	137 975

SIJOITUSJAKAUMA KÄYVIN ARVOIN

	Perusjakauma				Riskijaukauma			
	2016		2015		2016		2015	
Korkosijoitukset yhteensä	849 928	54,5 %	721 158	48,2 %	849 928	54,5 %	721 158	48,2 %
Lainasaamiset	0	0,0 %	49	0,0 %	0	0,0 %	49	0,0 %
Joukkovelkakirjalainat	595 363	38,1 %	631 706	42,2 %	689 780	44,2 %	1 279 860	85,5 %
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	254 565	16,3 %	89 403	6,0 %	160 147	10,3 %	-558 752	-37,3 %
Osakesijoitukset yhteensä	577 606	37,0 %	656 518	43,8 %	577 606	37,0 %	656 123	43,8 %
Noteeratut osakkeet	500 675	32,1 %	538 627	36,0 %	500 675	32,1 %	538 232	35,9 %
Pääomasijoitukset	25 437	1,6 %	38 866	2,6 %	25 437	1,6 %	38 866	2,6 %
Noteeraamattomat osakkeet	51 494	3,3 %	79 025	5,3 %	51 494	3,3 %	79 025	5,3 %
Kiinteistösijoitukset yhteensä	77 045	4,9 %	82 539	5,5 %	77 045	4,9 %	82 539	5,5 %
Suorat kiinteistösijoitukset	56 450	3,6 %	57 100	3,8 %	56 450	3,6 %	57 100	3,8 %
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	20 595	1,3 %	25 439	1,7 %	20 595	1,3 %	25 439	1,7 %
Muut sijoitukset	56 448	3,6 %	37 474	2,5 %	56 448	3,6 %	37 474	2,5 %
Muut sijoitukset	56 448	3,6 %	37 474	2,5 %	56 448	3,6 %	37 474	2,5 %
Sijoitukset yhteensä	1 561 027	100,0 %	1 497 688	100,0 %	1 561 027	100,0 %	1 497 293	100,0 %
Johdannaisten vaikutus							395	0,0 %
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä					1 561 027	100,0 %	1 497 688	100,0 %
Jvk-salkun modifioitu duraatio	2,4							

SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO SITOUTUNEELLE PÄÄMALLE

	Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	Sitoutunut pääoma	Tuotto -% sitoutuneelle pääomalle				
Tuotto € / % sitoutuneelle pääomalle	2016	2016	2016	2015	2014	2013	2012
Korkosijoitukset yhteensä	36 479	760 221	5,0 %	2,9 %	4,3 %	1,7 %	
Lainasaamiset	4	47	-100,0 %	4,3 %	6,6 %	5,7 %	5,5 %
Joukkovelkakirjalainat	36 091	625 469	6,1 %	3,4 %	5,4 %	2,4 %	9,3 %
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	385	134 705	0,1 %	1,8 %	0,5 %	0,2 %	1,4 %
Osakesijoitukset yhteensä	44 100	611 348	7,4 %	16,8 %	8,0 %	25,2 %	15,0 %
Noteeratut osakkeet	43 400	535 472	8,5 %	16,1 %	7,0 %	10,2 %	-
Pääomasijoitukset	2 694	26 367	11,1 %	14,2 %	18,3 %	9,0 %	-
Noteeraamattomat osakkeet	-1 993	49 510	-4,6 %	23,1 %	11,0 %	52,2 %	-
Kiinteistösijoitukset yhteensä	4 071	77 820	4,0 %	14,7 %	-0,9 %	6,0 %	6,5 %
Suorat kiinteistösijoitukset	3 440	43 579	4,3 %	7,6 %	4,5 %	5,5 %	-
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	630	24 693	3,2 %	30,2 %	-27,2 %	7,0 %	-
Muut sijoitukset	7 256	54 305	13,3 %	15,4 %	11,3 %	17,2 %	9,5 %
Muut sijoitukset	7 256	54 305	13,3 %	15,4 %	11,3 %	17,2 %	
Sijoitukset yhteensä	91 906	1 503 694	6,1 %	9,6 %	5,7 %	9,6 %	10,0 %
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-2 042						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	89 864		5,9 %	9,3 %	5,5 %	9,4 %	9,9 %

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

VAKUUTUSMAKSUTULO

Ennen jälleenvakuuttajien osuutta

LIIEKUSTANNUSSUHDE PROSENTTEINA KUORMITUSTULOSTA

(liikekulut + korvausten selvittelykulut) / kuormitustulo

LIIEKUSTANNUSSUHDE PROSENTTEINA TASEEN LOPPUSUMMASTA

(liikekulut + korvausten selvittelykulut) / aloittavan taseen loppusumma

SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO SITOUTUNEELLE PÄÄOMALLE

Sijoitusten tuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan on laskettu ns. mukautettua Dietzin kaavaa käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun käypään arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

KOKONAISPÄÄOMAN TUOTTO PROSENTTEINA (KÄYVIN ARVOIN)

(Liikevoitto + vieraan pääoman korot ja kulut + vastuuvelan perustekorko + arvonkorotusrahoon kirjattu arvonkorotus/peruutus + sijoitusten arvostuserojen muutos) / (taseen loppusumma + sijoitusten arvostuserot) (nimittäjässä vuoden alun ja lopun keskiarvo)

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Keskinäisen Vakuutusyhtiön
Kalevan yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan (y-tunnus 0200628-9) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukai-

sesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa. Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen,

jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviin tapauksiin esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina

havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa,

TILINTARKASTUSKERTOMUS

väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonamme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin.

Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.

- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

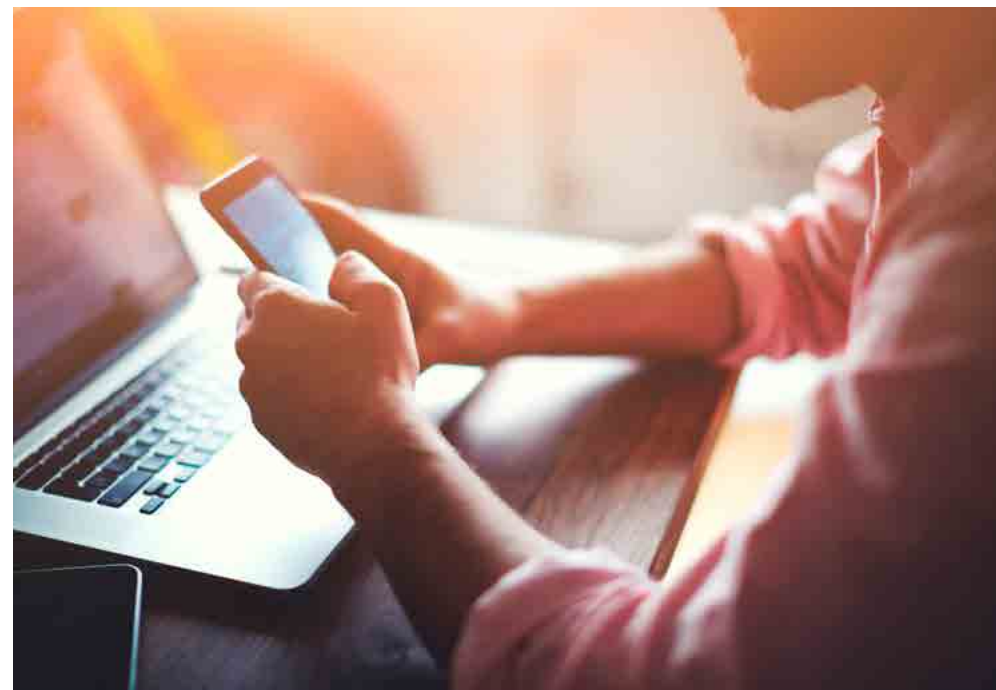
Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntonamme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdesämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaa-

ko se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen

sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 27.2.2017

Ernst & Young Oy
tilintarkastusyhteisö

Tomi Englund
KHT

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

1. Kalevan riskienhallinta-periaatteet 31.12.2016

1.1 Riskienhallinnan yleiset periaatteet

Riski on oleellinen ja luontainen osa Kalevan toimintaympäristöä ja liiketoimintaa. Riskienhallinnan avulla toimintaan kohdistuvat erilaiset riskit pyritään tunnistamaan mahdollisimman hyvin. Riskienhallintaprosessin avulla varmistutaan myös siitä, että erilaisia riskejä voidaan arvioida, rajoittaa ja valvoa. Tavoitteena on rajata riskit Kalevan hallituksen hyväksymälle tasolle kaikkien toimintojen osalta.

Riskeille on asetettu kvantitatiiviset rajat. Riskienhallinnan valvontarajoja ja menettelytapojen noudattamista seurataan jatkuvasti. Rajojen ylitykset ja poikkeamat riskienhallinnan menettelytavoista tulee arvioida ja raportoida viipymättä.

Kaleva on Sampo-konsernin yhteistoimintayhtiö, joka tekee läheistä yhteistyötä Sampo Oyj:n ja Sammon tytäryhtiön Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiön (Mandatum Life) ja If Vahinkovakuutusyhtiö Oy:n (If) kanssa. Tästä syystä Kaleva noudattaa soveltuvin osin Sampo-konsernin riskienhallintaperiaatteita,

joissa myös vakuutustoiminnan erityispiirteet on otettu huomioon.

1.2 Riskienhallinnan vastuu ja valvonta

Kalevan hallituksella on vastuu riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan riittävydestä. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintasuunnitelman, jälleenvakuutus suunnitelman, sijoitussuunnitelman ja muut yleisohjeet, joiden mukaan riskienhallinta ja sisäinen valvonta organisoidaan yhtiön eri toiminnoissa. Hallitus vahvistaa vuosittain myös sisäisen tarkastuksen suunnitelman, jolla erityisesti operatiivisiin riskeihin painottuva tarkastustoiminta kohdistetaan valittuihin tuotealueisiin ja prosesseihin.

Kalevan toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu riskienhallinnan toteuttamisesta hallituksen ohjeiden mukaisesti. Tämä koskee myös yhtiön ulkoistamia toimintoja. Liiketoiminta-alueet ovat vastuussa omien operatiivisten riskiensä tunnistamisesta, arvioinnista, seurannasta ja hallinnasta.

Riskienhallintaan liittyvissä asioissa jokaisella työntekijällä on vastuu – riskienhallintatoimintoa, sisäistä tarkastusta, säännösten noudattamista valvovaa toimintoa ja aktuaari-

toimintoa on tiedotettava niiden tehtävien hoidon kannalta merkityksellisistä seikoista.

1.3. Riskien luokittelu

Kalevan riskit muodostuvat markkinariskeistä, luottoriskeistä, vakuutusteknisistä riskeistä, operatiivisista riskeistä, juridisista ja compliance-riskistä, maine- ja liiketoimintariskeistä sekä regulaatorisikeistä.

Markkina- ja luottoriskejä sekä vakavaraisuutta seurataan Kalevan sijoituskomiteassa. Muita riskejä seurataan Kalevan riskienhallintakomiteassa. Lisäksi yhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko osallistuu Mandatum Lifen Vakuutusriskien komiteaan ja Mandatum Lifen Operatiivisten riskien komiteaan.

1.4. Riskienhallinnan dokumentointi

Riskienhallintaan liittyvä dokumentointi on tehty Vakuutusyhtiölain ja EIOPA:n ohjeiden mukaisesti. Dokumentointi ei keskity pelkästään yhtiön riskienhallintasuunnitelmaan; mm. hallinnon yleiskuvauksessa, sisäisen valvonnan politiikassa, sijoitussuunnitelmassa, vastuullisen vakuutusmatemaatikon selvityksessä sijoitussuunnitelmaa varten, jälleenvakuutus suunnitelmassa, ORSA:ssa,

vastuuvallintapolitiikassa, raportointi- ja julkistuspolitiikassa, likviditeetin hallinnan periaatteissa ja tuotekehityspolitiikassa on dokumentoitu viranomaisvaatimuksia riskienhallinnasta (esim. pääomanhallintaa, riskienhallinnan toimintaperiaatteita, vakuutusriskejä, jälleenvakuutusriskejä, varojen ja vastuiden hallintaa, likviditeettiriskejä, sijoitusriskejä jne).

2. Markkinariskit

Markkinariskillä tarkoitetaan menetystä tai taloudellisen aseman heikentymistä, jotka aiheutuvat suoraan tai epäsuorasti varojen ja velkojen markkina-arvojen muutoksesta.

Kalevan sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tavoitteena on saavuttaa hyväksyttävällä riskitasolla riittävä tulos, jotta perustekorkoisissa sopimuksissa sovittu vähimmäistuotto eli laskuperustekorko voidaan kattaa. Lisäksi yhtiö pyrkii mahdollisuuksien mukaan antamaan asiakkailleen kohtuullista lisätuottoa.

Markkinariskejä hallitaan hajauttamalla sijoituskanta instrumenteittain, sektoreittain ja eri markkinoille. Vastuuvälin ja korkosijoitusten väliselle duraatorisikille ei ole asetettu rajoitteita. Korkosijoitukset tehdään ensisijaisesti

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

korkonäkemyksen mukaisesti. Sijoitusten ja vastuuvelan valuuttajakautumia seurataan ja hallitaan jatkuvasti.

Kalevan hallitus vahvistaa vuosittain sijoitus-suunnitelman, jossa määritellään sijoitus-kannan tavoitejakautuma, instrumentti-kohtaiset vaihteluvälit, sijoitustoiminnan organisointi sekä päätös- ja toimivaltuudet. Sijoitussuunnitelma sisältää myös ohjeis-tuksen johdannaisten käytöstä. Hallituksen nimeämä sijoituskomitea valvoo sijoitus-suunnitelmassa määriteltyjen periaatteiden noudattamista ja raportoi sijoitustoiminnan osalta yhtiön hallitukselle.

Kalevan markkinariskit muodostuvat pää-asiassa osakesijoituksista sekä korkosijoitus-ten ja perustekorkoisen vastuuvelan korko-riskistä. Henkivakuutustoiminnan merkittävin korkoriski on se, ettei korkosijoituksilla saa-vuteta vastaavalle vakuutustekniselle vastuu-velalle taattua vähimmäistuottoa pitkällä aikavälillä.

Markkinariskiä on pyritty pienentämään myös vastuuvelkaan sisältyvillä huomatta-villa puskurierillä. Noin 350 miljoonan euron lisäetujen vastuuta voidaan käyttää lisäetu-jen maksamisen ohella myös laskuperusteista aiheutuvien tappioiden kattamiseen. Kaleva täydensi vastuuvelkaansa vuoden 2016

lopussa siten, että säästövakuutusten vastuu-velka lasketaan tilinpäätöksessä 0,5 %:n dis-konttauskorolla vuosien 2017 - 2021 osalta. Tämä täydennys kasvatti vastuuvelkaa noin 92 miljoonaa euroa. Vakavaraisuuspääoma huomioon ottaen Kalevalla on muun muassa markkinariskin hallitsemiseen yhteensä noin 900 miljoonan euron puskuri, joka on lähes 60 % sijoitusten markkina-arvosta.

2.1 Omaisuuden markkinariski

Omaisuuden markkinariskiä seurataan erilai-silla herkkyyssanalyysillä. Sijoituskannan pitkän aikavälin arvonmuutosriskin lasken-nassa käytetään omaisuuslajikohtaisia, kiin-teitä hajontalukuja, jotka yhtiön hallitus vahvistaa vuosittain. Omaisuuden kokonais-riskiä laskettaessa oletetaan, että kaikki osa-markkinat laskevat hajontalukunsa verran yhtä aikaa, myös valuuttariski on mukana omana riskiluokkana. Yhtiön omien varojen (Solvenssi II -vakavaraisuuspääoma) pitää ylit-tää yhtiön vakavaraisuusvaatimus (Solvenssi II -vaade) myös kokonaisriskin toteutumisen jälkeen. Vuoden 2016 päättyessä kokonais-riski oli noin 238 miljoonaa euroa, ja Kalevalla olisi riittävä määrä vakavaraisuutta myös tällaisen shokin jälkeen.

Varojen käypien arvojen herkkyyssanalyysi eri markkinariskiskenaarioissa on kuvattu alla olevassa taulukossa. Vaikutukset kuvaavat

31.12.2016	Korko		Osake	Muut sijoitukset
Milj. €	1 % tasoliike alas	1 % tasoliike ylös	20 % alas	20 % alas
Vuosi 2015	29	-26	-124	-32
Vuosi 2016	15	-13	-111	-32

yksilöidyssä markkinamuuttujassa tapahtuvan yhtäkkisen muutoksen vaikutusta rahoitus-instrumenttien käypään arvoon 31.12.2016.

2.2 Taseen markkinariskin hallinta

Lakeihin ja muuhun sääntelyyn perustuvat vaa-timukset vakuutusyhtiön vakavaraisuudelle määrittelevät reunaehdot myös Kalevan sijoitus-toiminnalle. Taseeseen liittyvien markkina-riskien hallinta on keskeinen osa yhtiön vaka-varaisuuden hallintaa.

Uusi vakavaraisuuskehikko Solvenssi II tuli voimaan 1.1.2016 ja huomioi myös taseen markkinariskit. Solvenssi II:ssa vastuuvelka lasketaan markkinaehtoisesti; taattujen etujen

vastuun, lisäetujen vastuun ja riskimarginaalin summana. Markkinakoroissa tapahtuvat muu-tokset vaikuttavat taattujen etujen vastuun määrään, sillä taattujen etujen odotetut tulevat kassavirrat diskontataan nykyhetkeen valvojan määräämällä volatilitteettikorjatulla korkokäyrällä. Kalevan terminaalibonusjärjes-telmä puskuroid sijoitusomaisuudessa tapahtu-via muutoksia, joten lisäetujen vastuun mää-rään – tulevaisuudessa annettavien lisäetujen markkinaehtoisien pääoma-arvon odotus-arvoon – vaikuttaa taattujen etujen vastuun määrä. Riskimarginaali lasketaan arvioimalla ensin tulevien vuosien vakavaraisuusvaateet SCR, sitten laskemalla näistä 6 % pääoman kustannus ja diskonttaamalla ne nykyhetkeen

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

valvojan määräämällä volatilititeettikorjaamat-
tomalla korkokäyrällä.

Kaleva soveltaa Solvenssi II -vakavaraisuus-
laskennassaan ns. standardikaavaa, jolloin
omien varojen määrää stressataan viran-
omaisten määräämällä erilaisilla shokeilla
(esim. osake-, korko-, kuolevuusshokilla, jne).
Solvenssi II:n vakavaraisuusvaade on pyritty
asettamaan sellaiselle tasolle, että omien
varojen ollessa vakavaraisuusvaateen suuruin-
nen, riittäisivät omat varat turvaamaan vakuu-
tetut edut 99,5 % todennäköisyydellä yhden
vuoden.

Kalevan hallitus saa säännöllisesti tietoa korko-
riskinkantokyvystä. Vuoden 2016 päättyessä
Kalevan riskinkantokyky ylitti ylimmän
seurantarajan.

Sekä vakavaraisuusaseman että korkoriskin-
kantokyvyn raportoinnista vastaa yhtiön
aktuaari.

Toimintakertomuksessa on kerrottu tarkemmin
Solvenssi II -vakavaraisuusasemasta.

Kalevassa otettiin käyttöön 31.12.2016 uusi
sisäinen riskienhallintamalli, ns. korkoriskin-
kantokykylaskelma. Korkoriskinkantokyvyn
tarkoituksena on varmistaa säästövakuutuksia
kattavien varojen riittävyys suhteessa mark-
kinakoroilla laskettuun arvioon markkinaeh-
toisesta vastuuvasta. Riskinkantokyvylle
on asetettu seurantarajat, joiden alittuessa
hallitusta informoidaan asiasta. Hallitus
myös tarvittaessa päättää mahdollisista
toimenpiteistä seurantarajojen alittuessa.
Korkoriskinkantokykylaskelma on kuvattu
tarkemmin yhtiön sijoituspolitiikassa.

Kalevan hallitus saa säännöllisesti tietoa korko-
riskinkantokyvystä. Vuoden 2016 päättyessä
Kalevan riskinkantokyky ylitti ylimmän
seurantarajan.

Sekä vakavaraisuusaseman että korkoriskin-
kantokyvyn raportoinnista vastaa yhtiön
aktuaari.

Toimintakertomuksessa on kerrottu tarkemmin
Solvenssi II -vakavaraisuusasemasta.

2.3 Vastuuvastan kateomaisuus

Kalevan sijoitusomaisuuden käypä arvo vuoden
2016 lopussa oli 1 341 miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan tuotto vuonna 2016 oli 5,9
prosenttia käyvin arvoin laskettuna. Tuotto
keskimääräiselle sitoutuneelle pääomalle
oli myös 5,9 prosenttia. Kalevan korkosalkun
duraatio oli 1,6 vuotta.

2.4 Valuuttakurssiriskit

Kalevan ensivakuutuksista syntyvä lasku-
perustekorkoinen vastuuvastan muodostuu
kokonaan euromääräisistä sitoumuksista.
Tästä johtuen yhtiölle syntyy valuuttariskiä
sijoitettaessa euroalueen ulkopuolelle.
Kalevan valuuttastrategia perustuu aktiivi-
seen valuuttaposition hallintaan, jolla
tavoitellaan sijoitussuunnitelman limiittien
puutteissa tuoton saavuttamista suhteessa
tilanteeseen, jossa valuuttakurssiriski on
täysin suojattu. Alla olevassa taulukossa on
esitetty Kalevan vastuuvastan ja sijoitusten
avoin valuuttaposition (miljoonaa euroa) per
31.12.2016.

3. Luottoriskit

Luottoriskit liittyvät mahdollisiin tappioihin
tai taloudellisen aseman heikentymiseen,
jotka johtuvat arvopapereiden liikkeelle-
laskijoiden, johdannaissopimusten vasta-
puolten tai muiden velallisten luottokelpoi-
suudessa tapahtuvista muutoksista. Luotto-
riskiä aiheutuu sekä sijoituksista että vakuutus-
ja jälleenvakuutus sopimuksista.

Luottoriskit voivat realisoitua markkina-arvon
alentumisena luottomarginaalien muuttuessa
epäedullisesti (spread-riski) tai luottotappioina,
mikäli velkainstrumentin liikkeeseenlaskija tai
johdannaissopimusten tai jälleenvakuutus sopi-
musten vastapuoli ei pysty täyttämään taloudel-
lisia velvoitteitaan (luottotappioriski).

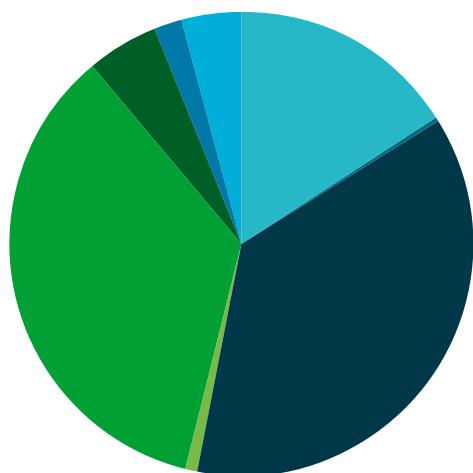
Velkakirjalainoihin liittyvä luottotappioriski on
pienentynyt edellisvuodesta. Kalevan korko-
sijoitusten luottoluokitusjakauma ilmenee
oheisista kuvista. Luottoriskiä pyritään rajaa-
maan ja hallitsemaan yksityiskohtaisilla
liikkeeseenlaskija- ja vastapuolilimiiteillä.

Valuuttariski nettoasema, miljoona euroa	USD	SEK	NOK	GBP	CHF	DKK	JPY	Muut
Vakuutustekninen vastuuvastan	0	0	0	0	0	0	0	0
Sijoitukset	319	27	27	45	28	3	0	23
Johdannaiset	-248	2	-1	-44	-28	-3	0	-13
Nettopositio, yhteensä	72	29	26	1	0	0	0	9

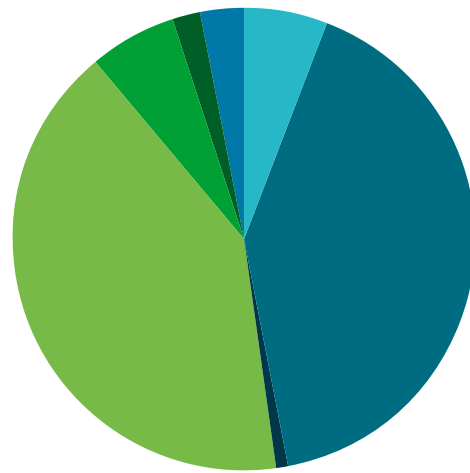
RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

ALLA OLEVISSA KUVISSA ON ESITETTY KALEVAN SIOITUSSALKUN JAKAUMAA ERI NÄKÖKULMISTA.

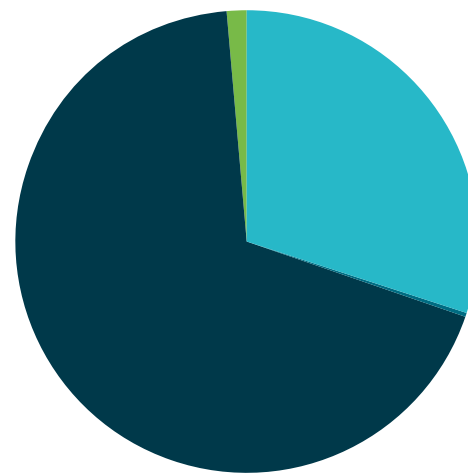
Sijoitussalkun allokaatio 31.12.2016
1 341 MEUR

Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	16 %
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	0,3 %
Yritysten joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	37 %
Korkojohdannaiset	1 %
Osakkeet	35 %
Kiinteistöt	5 %
Pääomarahastot	2 %
Alternative-sijoitukset	4 %

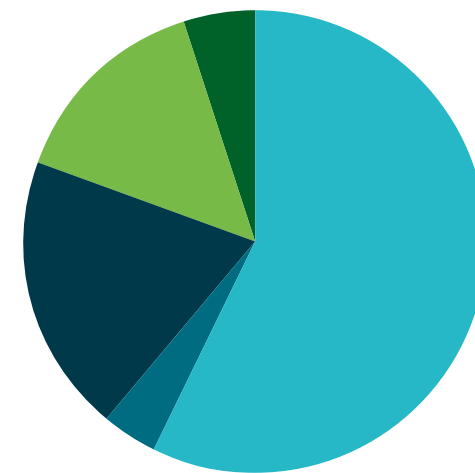
Sijoitussalkun allokaatio 31.12.2015
1 429 MEUR

Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	6 %
Yritysten joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	41 %
Korkojohdannaiset	1 %
Osakkeet	41 %
Kiinteistöt	6 %
Pääomasijoitukset	2 %
Riskirahastot	3 %

Korkosijoitusten allokaatio 31.12.2016
850 MEUR

Rahamarkkinasijoitukset ja kassavarat	30 %
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	1 %
Yritysten joukkovelkakirjalainat, rahastot ja lainat	68 %
Korkojohdannaiset	1 %

Osakesijoitusten allokaatio 31.12.2016
553 MEUR

Suomi (*)	57 %
Skandinavia	4 %
Eurooppa	19 %
Pohjois-Amerikka	15 %
Itä-Eurooppa	0 %
Kaukoit	5 %

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

Johdannaisiin liittyviä luottotappioriskejä rajoitetaan tekemällä transaktioita vain pörseissä (tai muilla säännellyillä markkinapaikoilla) tai luottokelpoisiksi arvioitujen vastapuolien kanssa (OTC-johdannaiset). Luottotappioriskejä hallitaan vastapuolien kanssa tehtävillä johdannaiskaupankäynnin puitesopimuksilla (ISDA-sopimukset) ja niihin mahdollisesti liitettävillä vakuusjärjestelyillä (CSA-dokumenteilla). Johdannaiskaupankäynnin vastapuolipankeille on määritelty niiden luottoluokitukseen perustuvat maksimilimitit. Vuonna 2016 astui voimaan vaatimus määrittää koronvaihtosopimuksia keskusvastapuoliyhteisöjen kautta, mikä vähentää vastapuoliriskiä entisestään.

Jälleenvakuutukseen liittyvä luottotappioriski on Kalevassa vähäinen, sillä yhtiö käyttää vain rajoitetusti jälleenvakuutusta.

4. Vakuutustekniset riskit

4.1 Hinnoittelu ja vastuuvallinta

Henkivakuutuksiin sisältyvistä vakuutusteknisistä riskeistä merkittävimpiä ovat kuolleisuuden, työkyvyttömyyteen ja sairastuvuuteen liittyvät riskit. Näitä riskejä on Kalevassa perinteisesti rajoitettu vakuutusehdoilla, huolellisella vastuuvallinnalla, riski- ja kustannusvastaavalla hinnoittelulla, turvasummia rajoittamalla sekä jälleenvakuutuksella.

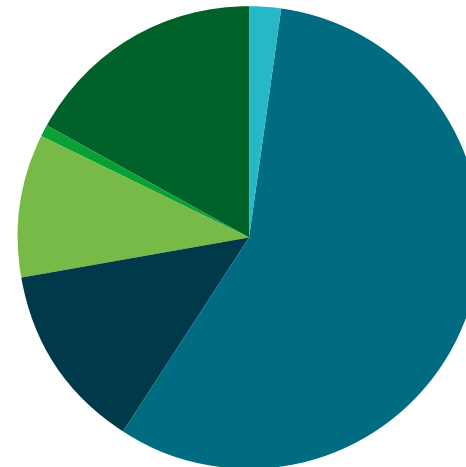
Yksilöllisten riskivakuutusten vastuuvallinnassa käytetään pääasiassa jälleenvakuuttajan,

Henkivakuutusosakeyhtiö Retron, laatimia ja ylläpitämiä ohjeita. Vakuutusten hinnoittelussa lähtökohtana on ensisijaisesti maksujen turvaavuus. Tariffointi on perustunut sekä alalla yleisesti käytössä oleviin kuolleisuus- ja työkyvyttömyysfunktioihin että yhtiön omiin varsin kattaviin tilastoihin. Vuosittaisilla riskiperusteanalyysillä on seurattu hinnoittelun oikeellisuutta. Toteutuneen korvausmenon suhde perittyyn riskituloon suhteutettuna oli vuonna 2016 n. 79 % prosenttia. Korvausmenoa kasvattavat kuolintapaussummien lisäedut ja riskituloa vähentävät annetut alennukset.

Analyysien pohjalta on tarkistettu myynnissä olevien tuotteiden hinnoittelua ja vakuutusehtojen sisältöä. Työkyvyttömyys- ja sairauskuluvakuutuksissa yhtiöllä on mahdollisuus korottaa myös olemassa olevan kannan maksuja korvaussuhteen heikentyessä.

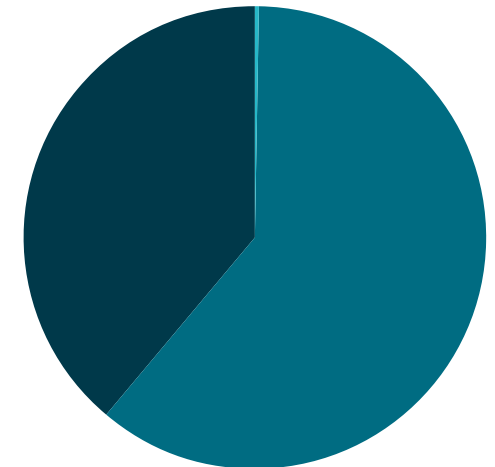
Erityisesti sairauskuluvakuutusten korvausmeno on ylittänyt elinkustannusindeksillä mitatun inflaation ja aiheuttanut tarvetta ylimääraisiin vakuutusmaksujen korotuksiin. Vuodelle 2017 tehtiin sairauskuluvakuutukseen omavastuutyypistä riippuva hinnankorotus.

Kalevan ainoa myynnissä oleva vakuutustuote on palkansaaja- ja toimihenkilöjärjestöjen jäsenille myytävä ryhmähenki- ja ryhmätapa-turvavakuutus Primus. Tuotteen hinnoittelu perustuu järjestökohtaiseen alennukseen, jota voidaan tarkistaa molempiin suuntiin

Korkosijoitusten jakauma luottoluokituksittain

AAA	2 %
AA+ - A-	57 %
BBB+ - BBB-	13 %
BB+ - B-	10 %
CCC+ - D	1 %
NR	17 %

Korkosijoitusten sektorijakauma

Valtiot	1 %
Pankit	61 %
Yritykset	39 %

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

Sijoitusten jakauma omaisuuslajeittain, toimialasektoreittain ja luottoluokittain

31.12.2015	AAA	AA+ – AA-	A+ – A-	BBB+ – BBB-	BB+ – C	D	Luokitte- lennon	Korko- sijoitukset yhteensä	Osakkeet	Muut	Vastapuoli- riski	YHTEENSÄ
Arvopaperistettut jvk-lainat	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Perusteollisuus	–	–	–	–	23	–	3	26	40	–	–	65
Pääomahyödykkeet	–	–	6	–	1	–	10	18	54	–	–	71
Kulutustavarat	–	11	23	–	8	–	5	46	59	–	–	105
Vakuudelliset jvk-lainat	15	–	–	–	–	–	–	15	–	–	–	15
Energia	–	10	–	–	3	–	9	22	2	–	–	25
Rahoitus	–	121	304	47	9	–	–	481	3	–	3	486
Valtiot	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Valtioiden takaamat jvk-lainat	5	–	–	–	–	–	–	5	–	–	–	5
Terveystenhoito	–	–	3	–	8	–	8	19	11	–	–	30
Vakuutus	–	–	–	19	–	–	–	19	144	–	–	163
Media	–	–	–	–	4	–	3	7	–	–	–	7
Pakkaus	–	–	–	–	10	–	7	17	–	–	–	17
Julkinen sektori, muut	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kiinteistöala	–	–	–	4	–	–	15	19	–	56	–	75
Palvelut	–	–	–	–	8	–	6	14	12	–	–	26
Teknologia ja elektroniikka	–	–	–	1	1	–	–	2	51	–	–	53
Telekommunikaatio	–	–	–	–	7	–	5	12	5	–	–	17
Liikenne	–	–	–	–	2	–	7	9	4	–	–	13
Yhdyskuntapalvelut	–	–	–	40	5	–	5	50	–	–	–	50
Muut	–	–	–	–	4	–	1	5	2	8	–	15
Sljoitusrahastot	–	–	–	–	–	–	56	56	165	95	–	316
YHTEENSÄ	20	142	336	111	91	–	140	840	553	159	3	1 555

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

järjestökohtaisen vahinkokehityksen mukaisesti. Kun sukupuolta ei voi enää käyttää tariffitehtijänä, järjestön jäsenyys ja sen indikoima suuntaa antava ammattiryhmä nousee entistään tärkeämmäksi hinnoittelutehtijäksi. Järjestökohtaiseen hinnoitteluun siirtyminen edellyttää riittävän laajaa historiatietoa vakuutusvuosissa mitattuna.

Eliniän yleinen piteneminen on ollut länsimaissa vallitseva trendi. Kalevan vakuutus-kannassa sen aiheuttama riski on vähäinen, sillä Kalevalla ei ole eläkevakuutuksia.

Kalevan vakuutuskanta on suhteellisen hyvin hajautunut eikä sisällä merkittäviä riskikeskittymiä.

EU-tuomioistuimen 1.3.2011 antama päätös estää sukupuolen huomioon ottamisen vakuutusten hinnoittelussa ja vaikuttaa Kalevan tuotteiden hinnoitteluun. Tasa-arvodirektiivissä vuonna 2004 annettu mahdollisuus sallia tilastotietoihin perustuva sukupuolen käyttö vakuutusmaksujen ja etuuksien määräämisessä päättyi 21.12.2012. Päätöksellä oli merkittäviä vaikutuksia, sillä koko alalla ja Kalevalla vakuutusmaksuissa ja vakuutus-eduissa sukupuoli on ollut olennainen tekijä.

Käytännössä sukupuolineutraali hinnoittelu rikkoo vakuutusmaksujen ja -riskien välillä vallitsevaa perinteistä vastaavuutta.

Sukupuolineutraaleja maksuja ja etuuksia joudutaan soveltamaan myös valtaosaan vanhoista yksityishenkilöiden vakuutus-sopimuksista. Poikkeuksen muodostivat vain olemassa olleet kuolemantapausturvat, joissa vakuutusmaksujen korottaminen ilman perusteena olevan kuolleisuuden merkittävää kasvua ei ole nykyisen lain mukaan mahdollista.

4.2 Suuronnettomuudet ja pandemiat

Jälleenvakuutuksella rajoitetaan erityisesti yksittäisiä kuolevuus- ja pysyvän työkyvyttömyyden riskejä. Yhtiön hallitus päättää vuosittain omalla vastuulla pidettävän riskin enimmäismäärän. Yksittäisistä kuolemantapaussummista ja yksittäisistä pysyvän työkyvyttömyyden riskisummista jälleenvakuutetaan 1,5 miljoonaa euroa ylittävä osa.

Kalevalla ei ole yhtiön hyvän vakavaraisuuden vuoksi suuronnettomuuden varalta erillistä katastrofisuojaa kuin työntekijöiden ryhmähenkivakuutuspoolin osalta.

Kuolleisuuden lisääntyessä merkittävästi yhtiöllä on mahdollisuus pienentää vakuutus-sopimuksen mukaisten kuolemantapaussummien lisäksi maksettavia lisäetuja tai luopua niistä kokonaan.

Suuronnettomuudet eivät uhkaa Kalevan vakavaraisuutta. Vuonna 2004 sattuneessa Kaakkois-Aasian tsunamissa kuoli 179 suo-

Kalevan säästöhenkivakuutuksissa suurimmat riskit ovat vallitsevaan korkotasoon nähden korkea kiinteä laskuperustekorko sekä suureen osaan vakuutuksista liittyvä oikeus maksaa lisämaksuja.

malaista, mistä aiheutui Kalevalle vain 0,6 miljoonan euron korvausmeno. Vuonna 1994 Itämerellä upposi matkustaja-autolautta MV Estonia, jolloin 852 ihmistä menetti henkensä. Onnettomuuden johdosta on simuloitu 1 000 suomalaisen aikuisen hukkumisen vaikutusta Kalevan korvausmenoon. Tällainen tapaus lisäisi Kalevan korvausmenoa yli 99 prosentin todennäköisyydellä alle viidellä miljoonalla eurolla.

Pandemian varalta ei ole saatavissa jälleenvakuutus-suojaa kohtuullisin ehdoin. Käytettävissä ei ole myöskään luotettavia ennusteita kuolevuudesta pandemian sattuessa. Pandemian vaikutusta Kalevan vakuutuskannassa voidaan havainnollistaa

käyttämällä samoja oletuksia, joihin perustui sosiaali- ja terveysministeriön 2006 julkaisema kansallinen varautumissuunnitelma influenssapandemiaa varten. Rokotteiden kohdentamista koskevassa laskelmassa käytetty skenaario ilman rokotteita merkitsee 0,2 prosenttiyksikön lisäkuolevuutta Kalevan vakuutettujen joukossa. Tällöin korvausmeno kasvaisi noin 16 miljoonalla eurolla.

Vakavalla pandemialla on suurella todennäköisyydellä sairastuvuuden ja lisäkuolleisuuden lisäksi muitakin taloudellisia seurauksia. Oletettavaa on, että samanaikaisesti sijoitusmarkkinoilla lähes kaikkien omaisuuslajien arvot alenisivat maailmanlaajuisesti, mikä pienentäisi vakavaraisuuspääomaa.

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

4.3 Vastuuvelan korkoriski

Kalevan säästöhenkivakuutuksissa suurimmat riskit ovat vallitsevaan korkotasoon nähden korkea kiinteä laskuperustekorko sekä suureen osaan vakuutuksista liittyvä oikeus maksaa lisämaksuja. Jälkimmäinen riski pieneni merkittävästi, kun vuoden 2004 aikana Optimi-vakuutuksien lisämaksuja koskevat rajoitteet astuivat voimaan. Tulevien lisämaksujen teoreettinen enimmäismäärä on rajoitusten jälkeen noin 500 miljoonaa euroa. Tarvittaessa vakuutusehdot mahdollistavat uusia rajoituksia Optimien lisämaksuille, ja tällaisia lisärajoituksia onkin tulossa voimaan vuonna 2017.

Kalevan vastuuvelkaan sisältyvät vakuutussäästöt ovat kaikki perustekorkoisia 4,5 prosentin laskuperustekorolla. Yhteensä 459 miljoonan euron vakuutussäästöistä erään- tyy vuonna 2017 säästöjä noin 12 miljoonaa euroa. Päätyviä säästövakuuksia voi jatkaa ainoastaan niihin liittyvän riskiturvan osalta.

Vastuuvelka on tilinpäätöksessä diskontattu 0,5 prosentin korolla vuosien 2017–2021 ja 4,5 prosentin laskuperustekorolla muiden vuosien osalta (kohdassa 2. tarkemmin). Korkea laskuperustekorko rasittaa yhtiötä tulevaisuudessa. Sijoitusmarkkinoiden swap-korkoihin perustuvalla korkokäyrällä diskontattu säästövakuuksien taattu vastuuv- elka oli 31.12.2016 suuruusluokkaa 300

miljoonaa euroa suurempi kuin 4,5 prosentilla diskontattu vastuuv- elka tilinpäätöksessä. Laskelman mukaan riskittömällä korolla diskontatun säästövakuuksien taatun vastuuv- elan duraatio oli 16 vuotta.

4.4 Kustannusriski

Vakuutustoimintaan liittyy myös kustannus- riski eli vakuutuksista perittävät kustannus- erät (kuormitustulo) eivät riitä kattamaan toiminnan vaatimia liikekuluja joko hetkel- lisesti tai pidemmällä aikavälillä. Kalevan vakuutustoiminnassa kustannusriski on hyvin hallinnassa, sillä ns. liikekustannussuhde eli liikekulut suhteutettuna kuormitustuloon on vakiintunut 60–70 prosentin tasolle. Kustan- nuspainetta ei ole myöskään lykätty tulevai- suuteen vakuutusten hankintokuluja jaksotta- malla tai vastuuv- elan zillmeerauksella.

4.5 Muut vakuutusriskit

Asiakkailla on oikeus lopettaa vakuutusmaksu- jen maksaminen (keskeytysriski) tai mahdolli- suus lopettaa vakuutussopimus ennakko- aikaisesti (takaisinostoriski). Osa yhtiön vakuutuksista on maksuvapaita, jolloin mahdollisessa takaisin- ostossa asiakas luopuu tulevaisuuden maksu- vapaudestaan. Takaisinostoriskiä pienentää myös se, että asiakkaan saama lisäetu vakuu- tuksen päättyessä (ns. terminaalibonus) lasketaan takaisinostotilanteessa alhaisemmin perustein kuin jos vakuutus päättyisi säästö- summan maksamiseen.

5. Operatiiviset riskit

Operatiivinen riski on riski tappiosta, joka aiheutuu riittämättömistä tai toimimatto- mista sisäisistä prosesseista, järjestelmistä, ihmisistä tai ulkoisista tapahtumista. Riskiluokkia ovat ainakin seuraavat luokat: sisäiset väärinkäytökset, ulkoiset väärin- käytökset, henkilöstöhallinnan puutteet, puutteet toimintatavoissa suhteessa asiak- kaisiin, tuotteisiin tai liiketoiminnan har- joittamiseen, fyysisen omaisuuden vahin- goittuminen, toiminnan keskeytyminen ja järjestelmähäiriöt, puutteet toiminta- prosesseissa sekä ulkoisen toimintaympä- ristön muutokset.

Operatiivinen riski toteutuu esim. kuluina, kor- vauksina, maineen menetyksenä, vääränä po- sitio-, riski- ja tulostietona tai toiminnan kes- keytymisenä. Operatiivisten riskien hallinta lisää koko yhtiön sisäisten prosessien hallinnan tehokkuutta ja tuottavuutta ja vähentää tuot- tojen vaihtelua. Operatiivisten riskien koor- dinoitu hallinta antaa johdolle kokonais- valtaisen kuvan riskien hallinnasta, toteutusta sekä riski-indikaattoreiden ja ulkoisen toiminta- ympäristön analyysien kautta riskiaseman muutoksista.

Kalevan riskienhallintakomitea kokoontuu vähintään neljä kertaa vuodessa. Sen tehtävänä on muun muassa koordinoita operatiivisten

riskien hallintaa, seurata itsearviointimenetel- millä tunnistettuja operatiivisia riskejä, käydä läpi toteutuneet operatiiviset riskit sekä antaa ohjeita ja suosituksia. Riskienhallintakomitea huolehtii myös jatkuva- ja valmiussuunni- telmien ylläpidosta.

Sisäinen tarkastus keskittyy toiminnas- saan erityisesti operatiivisiin riskeihin ja nii- den hallintaan tekemällä vuosittain yksityis- kohtaisia analyysejä etukäteen sovitusta prosesseista tai niiden osista. Tarkastukset kohdistuvat myös Kalevan ulkoistamiin palveluihin. Tarkastusraporteissa, jotka käsi- tellään myös yhtiön hallituksessa, esitetään havaitut puutteet sekä tarpeelliseksi katsotut parannusehdotukset.

Kalevan jatkuvuussuunnitelmaa testataan ja ylläpidetään säännöllisesti. Viimeisin päivitys on tehty tammikuussa 2017. Ulkoistetut toiminnot (Mandatum, If ja Sampo) tekevät omat jatkuvuussuunnitelmansa, joissa on huomioitu Kalevan liiketoiminta.

Yhtiön hallitus hyväksyy vuosittain koko vakuutusyhtiön riskejä käsittelevän riskien- hallintasuunnitelman, jonka laajuus on ohjeistettu Finanssivalvonnan määräyksissä. Voimassaoleva riskienhallintasuunnitelma hyväksyttiin Kalevan hallituksessa helmi- kuussa 2016.

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

6. Juridiset ja compliance-riskit

Juridinen ja compliance-riski on riski siitä, että yhtiö ei joiltakin osin noudattaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä, viranomaismääräyksiä, vakuutusehtoja tai yhtiön antamia omia sisäisiä ohjeita. Vakuutusehtoihin ja muuhun asiakas-materiaaliin liittyvät puutteet ja virheet katsotaan osaksi operatiivisia riskejä.

Toimitusjohtaja yhdessä yhtiön päälakimiehen ja Mandatum Lifen lakiasiainyksikön kanssa valvoo, että Kalevassa noudatetaan edellä mainittuja määräyksiä ja ohjeita. Lakiasiainyksikkö seuraa lainsäädäntöä ja viranomaisten määräyksiä, ohjeita ja suosituksia. Päälakimies vastaa siitä, että yhtiön sisäisiin ohjeistuksiin tehdään viranomaispää-töksistä ja vastaavista aiheutuvat päivitykset.

7. Liiketoiminta- ja maineriskit

Maineriski on riski siitä, että asiakasinformaatioissa tai muussa julkisessa informaatioissa olevista virheistä, puutteista tai harhaanjohtavista tiedoista tai yhtiön toiminnan seurauksena syntyi tai voisi syntyä laajaa haittaa asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden luottamukselle yhtiötä kohtaan. Useimmat maineriskin toteutumiseen vaikuttavista yksittäisistä riskitekijöistä kuuluvat operatiivisiin riskeihin.

Liiketoimintariskillä tarkoitetaan Kalevan liiketoimintaympäristöön liittyviä riskejä, jotka voivat realisoituessaan vaarantaa tai estää yhtiön

valitseman strategian toteutumisen tai heikentää yhtiön kannattavuutta ja vakavaraisuutta. Odottamattomat muutokset liiketoimintaympäristössä voivat liittyä yleiseen taloudelliseen kehitykseen, institutionaaliseen ympäristöön (mm. lainsäädäntö), teknologisiin innovaatioihin sekä kilpailukentän muutoksiin.

Liiketoiminta- ja maineriskin hallinnasta vastaa ensisijaisesti toimitusjohtaja.

8. Regulaatorit

Vakuutusala on kohdannut ja kohtaa yhä lähi-vuosina paljon uutta sääntelyä. Jos kaikkea tätä ei implementoida oikein, voi yhtiö altistua compliance-riskille (kappale 6.). On myös mahdollista, että liiketoimintaympäristö muuttuisi niin paljon, että liiketoiminta voisi muuttua tappiolliseksi (kappale 7.).

Sääntelyn lisääntyminen kasvattaa yhtiön liiket-kuluja. Tuleva Solvenssi II toki korostaa riskien-hallintaa ja sen merkitystä yhtiön toimintaan, mutta tuo mukanaan melkoisesti kustannuksia ja hallinnollista työtä (esim. reilut 60 uutta raporttia). Kalevan yhteistyö Solvenssi II -asioissa Mandatum Lifen kanssa pienentää sekä näitä kustannuksia että hallinnollista työtä.

9. ORSA

Kaleva teki ORSA:n (oma riski- ja vakavaraisuus-arvio) tilanteesta 30.9.2016 vakuutusyhtiölain

vaateiden mukaisesti. Tämän arvion perusteella yhtiön valitsemaan liiketoimintastrategiaan ei liity sellaisia riskejä, jotka vaarantaisivat yhtiön vakavaraisuutta.

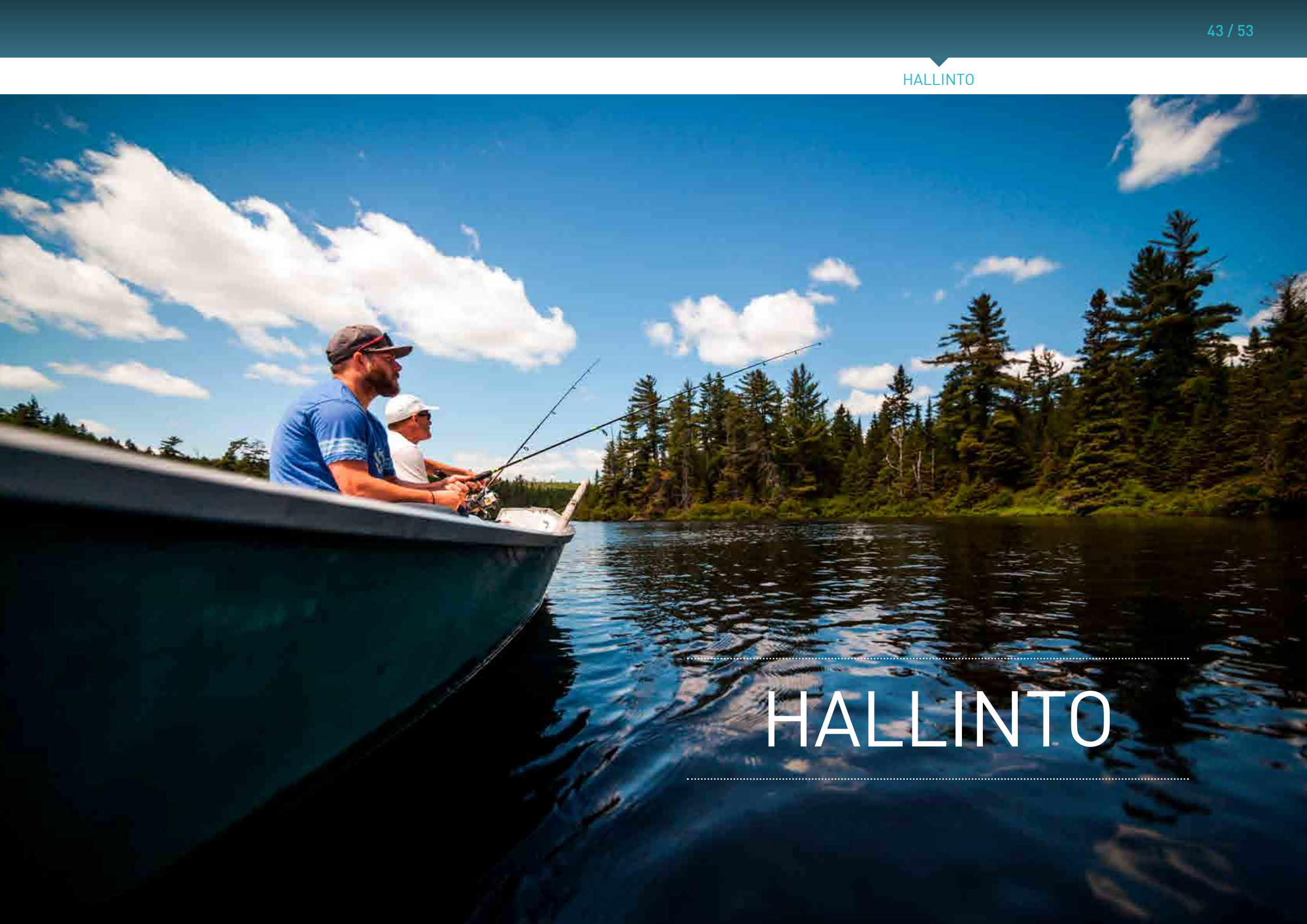
10. Riskienhallinnan näkymät

Solvenssi II tuli voimaan 1.1.2016. Kaleva on julkaissut internet-sivuillaan arvion Solvenssi II -vakavaraisuusasemastaan 30.9.2015 tilanteesta sekä toimintakertomuksessa 2016 ennakoarvion 31.12.2016 vakavaraisuus-asemasta; Kalevan vakavaraisuusasema säilyi vahvana myös uudessa kehikossa. Solvenssi

II:n vaatimukset erittäin yksityiskohtaisesta raportoinnista tuottavat vielä paljon töitä vuoden 2017 aikanakin.

Riskienhallintaa ja riskienhallintamenetelmiä kehitetään yhtiössä jatkuvasti.

Sijoitustoiminnan suurena haasteena on edelleen poikkeuksellisen alhainen korkotaso. Euro-alueen korkojen odotetaan pysyvän alhaisella tasolla vielä pitkään. Kalevan korkosalkku sisältää hyvin paljon yrityslainoja, joiden erääntyessä varojen jälleensijoitus on erittäin haasteellista.

A photograph of two men fishing from a boat on a calm lake. The man in the foreground is wearing a blue t-shirt and a cap, while the man behind him is wearing a white t-shirt and a cap. They are both holding fishing rods. The lake is surrounded by a dense forest of evergreen trees. The sky is blue with scattered white clouds. The water reflects the sky and the surrounding forest.

HALLINTO

HALLINTONEUVOSTO

Puheenjohtaja

Antti Palola

puheenjohtaja
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Varapuheenjohtaja

Pekka Piispanen

johtaja
Akava ry

Muut jäsenet

Eila Annala

toimitusjohtaja
PlusTerveys Oy

Matti Apunen

johtaja
Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA

Matti Bergendahl

toimitusjohtaja
Realia Group Oy

Aija Bärlund

MBA
Oy Aija Bärlund Ab

Tommi Grönholm

järjestöjohtaja
Insinööriliitto IL

Hanna-Leena Hemming

toiminnanjohtaja
Suomen Ekonomit

Johanna Ikäheimo

hallituksen puheenjohtaja
Lappset Group Oy

Hannu-Matti Järvinen

valtuuston puheenjohtaja
Tekniikan akateemiset TEK

Timo Korpijärvi

talouspäällikkö
Metallityöväen Liitto ry

Teemu Lehtinen

toimitusjohtaja
Veronmaksajain Keskusliitto ry

Lauri Lyly

emerituspuheenjohtaja
Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK ry

Jukka Mattila

talousjohtaja
Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

Merja Merasto

Tarja Munukka
johtaja
Ammattiliitto Pro ry

Heidi Nieminen

puheenjohtaja
Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry

Pasi Pentikäinen

toimitusjohtaja
Pentik Oy

Pasi Pesonen

johtaja
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry

Maija Pihlajamäki

puheenjohtaja
Julkis- ja yksityisalojen
toimihenkilöliitto Jyty ry

Ismo Riitala

toimitusjohtaja
K-Plus Oy

Erkki Solja

toimitusjohtaja
Kiilto Oy

Jore Tilander

toiminnanjohtaja
Suomen Lakimiesliitto ry

Petri Vanhala

puheenjohtaja
Paperiliitto ry

Mikko Wikstedt

insinööri

HALLINTONEUVOSTON LAUSUNTO

Hallintoneuvostolle on esitelty Keskinäisen Vakuutusyhtiön Kalevan vuoden 2016 toimintakertomus ja tilinpäätös sekä tilintarkastuskertomus. Hallintoneuvosto, jolla ei esitetyn johdosta ole huomautettavaa, jättää toimintakertomuksen, tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen yhtiökokoukselle sekä ehdottaa, että toimintakertomus ja tilinpäätös vahvistettaisiin ja että hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä hyväksyttäisiin.

Helsingissä, 7. päivänä maaliskuuta 2017

Hallintoneuvoston puolesta

Antti Palola
puheenjohtaja

TILINTARKASTAJA

Varsinainen

Ernst & Young Oy
Tilintarkastusyhteisö

Tomi Englund
KHT

HALLITUS

**Timo
Vuorinen, 52**
toimitusjohtaja
If Vahinkovakuutusyhtiö Oy

Varapuheenjohtaja
**Ville-Veikko
Laukkanen, 46**
johtaja
Keskinäinen
työeläkevakuutusyhtiö
Varma

Puheenjohtaja
**Petri
Niemisvirta, 47**
toimitusjohtaja
Mandatum
Henkivakuutusosakeyhtiö

**Pekka
Pajamo, 54**
johtaja
Keskinäinen
työeläkevakuutusyhtiö
Varma

**Eero O.
Kasanen, 64**
professori

KALEVAN LUOTTAMUSMIEHET

[SULUISSA TOIMIKAUDEN PÄÄTTYMISVUOSI]

Esko Ahonen (2017)
kunnanjohtaja
Evijärvi

Eero Broman (2021)
toimitusjohtaja
Joensuu

Outi Ervasti (2021)
apulaisjohtaja, lehtori
Oulu

Sari Essayah (2021)
kansanedustaja
Lapinlahti

Helena Haapio (2017)
varatuomari
Helsinki

Minna Karhunen (2017)
ylijohtaja
Karkkila

Jyrki Kasvi (2021)
kansanedustaja
Espoo

Mikko Kautonen (2017)
piirtäjä
Lahti

Kati Kiljunen (2021)
toiminnanjohtaja
Pori

Johanna Koivuniemi (2017)
osastonhoitaja
Kauhajoki

Anne Kolehmainen (2017)
rehtori
Jyväskylä

Jukka Laiterä (2021)
yritysjohdon konsultti
Turku

Janne Laulumaa (2021)
elektroniikkatyöntekijä,
pääluottamusmies
Raisio

Anne Liimola (2021)
OAJ Pirkanmaan alueasiamies
Tampere

Lasse Lindholm (2017)
yhteyspäällikkö
Turku

Salla Luomanmäki (2021)
toiminnanjohtaja
Helsinki

Sallamaari Muhonen (2021)
viestintäkonsultti
Helsinki

Petteri Nokkala (2021)
konsernijohtaja
Muurame

Birgit Palm (2017)
luokanopettaja
Kuopio

Anne Panttila (2021)
talous- ja henkilöstöjohtaja
Vantaa

Katja Porvari (2021)
laboratoriopäällikkö
Oulu

Kari Ruonti (2021)
yrittäjä
Turku

Reijo Salmi (2017)
työehtoasiamies
Tampere

Eero Seppänen (2021)
erityisluokanopettaja
Sipoo

Janne Seurujärvi (2017)
elinkeinojohtaja
Ivalo

Pirjo Sirviö (2017)
tutkimuskoordinaattori
Oulu

Marja Suni (2017)
ekonomi
Lappeenranta

Satu Tietari (2017)
toiminnanjohtaja
Säkylä

Tapani Tölli (2017)
kansanedustaja
Tyrvävä

Harry Wallin (2017)
kansanedustaja
Seinäjäki

KALEVAN TAKUUPÄÄOMAN OMISTAJAT

31.12.2016	Osuudet	%	Äänet*
Sampo Oyj	15 000	30	9
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	15 000	30	9
Osakevarma Oy	10 000	20	6
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	5 000	10	3
If Vahinkovakuutusyhtiö Oy	5 000	10	3
Yhteensä	50 000	100	30

*ennen leikkauksia, 3 ääntä per 5 000 osuutta

Luottamusmiehillä, jotka yhtiökokouksessa edustavat noin 235 000:ta vakuutuksenottajaosakasta, on yhteensä 30 ääntä. Takuupääoman omistajilla on yhteensä 30 ääntä ennen vakuutusyhtiölain 5 luvun 9 §:n mukaisia äänileikkauksia.

LISÄEDUT

KALEVAN HALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT SÄÄSTÖVAKUUTUSTEN LISÄETUJEN JAKAMISTA KOSKEVAT TAVOITTEET 1.1.2003 ALKAEN

Yleistä

Tässä kerrotut periaatteet pyrkivät antamaan riittävän kuvan säästövakuutusten lisäetujen keskeisistä määräytymisperusteista. Tarkka matemaattinen laskentamalli sisältää lisäksi erilaisia koko kantaa koskevia vuosittaisia täsmäytyksiä sekä tuotekohtaisia laskenta-parametrien eroja.

Kalevalla on oikeus muuttaa periaatteita ja järjestelmän yksityiskohtia milloin tahansa.

Nämä lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet eivät ole osa vakuutussopimusta.

Säästövakuutusten lisäetujen jakamista koskevat tavoitteet

Kalevan lisäetujärjestelmän tavoite on jakaa vakuutuksille lisäetuna niiden tuottamaa ylimäärää mahdollisimman oikeudenmukaisesti, ottaen kohtuullisessa määrin huomioon sekä näille vakuutuksille annettavien lisäetujen kokonaismäärän että niiden jakautumisen osalta

näiden vakuutusten tuottaman ylimäärän määrä ja muodostumistapa. Lisäedut eivät saa vaarantaa lain mukaan määräytyvien vakavaraisuusvaatimusten täyttymistä tai lisäetujen tason jatkuvuutta.

Säästövakuutusten lisäedut muodostuvat kahdesta osasta, vuotuisesta asiakashyvityksestä ja vakuutuksen päätyttyä määräytyvästä ylimääräisestä lisäedusta.

Säästöhenkivakuutuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä vakuutuksia, joiden päättyessä maksetaan säästösumma. Sellaisia Optimi-vakuutuksia, joiden pääasiallinen tarkoitus on maksettujen maksujen perusteella ollut pelkän riskiturvan ylläpitäminen, ei pidetä säästövakuutuksina.

Asiakashyvitys

Kalevan hallitus päättää vuosittain asiakashyvityksen, joka lisätään vakuutuksen vakuutussäästöihin ja ilmoitetaan vakuutuksenottajalle vuosikirjeellä.

Kaleva voi lopettaa asiakashyvitysten antamisen tilapäisesti tai pysyvästi, mutta ei peruutaa jo annettuja asiakashyvityksiä.

Ylimääräinen lisäetu (ns. terminaalibonus)

Vakuutussäästöjen kateomaisuuden ja säästövakuutusten vaatiman toimintapääoman lisäksi yhtiöllä on merkittävästi säästövakuutuksiin liittyvää ylimääräistä varallisuutta. Vakuutusyhtiölain mukaan kohtuullinen osa tästä ylimäärästä on palautettava säästövakuutusten ottajille. Tämän ylimäärän palauttamiseksi on vuosittain annettavien asiakashyvitysten rinnalle kehitetty vakuutuksen päätyttyä määräytyvä ylimääräinen lisäetu. Tavoitteena on jakaa ylimääräinen lisäetu vakuutusten kesken ansaintaperiaatteen mukaisesti. Ansaintaperiaate eliminoi mahdollisuuden spekuloida lisämaksuilla tai takaisinostoilla.

Ylimääräisen lisäedun suuruus riippuu yhtiön vakavaraisuuden lisäksi kunakin vuonna

vakuutuksessa olleista varoista sekä laskuperustekorosta, asiakashyvityksistä ja yhtiön pääomien tuotoista. Hyvitys- ja tuottohistoriaa seurataan vuodesta 1993 alkaen, jonka jälkeen pääosa yhtiön ylimääräisestä varallisuudesta on syntynyt.

Kullekin säästövakuutukselle lasketaan vuodesta 1993 tai myöhemmästä myöntämivuodesta alkaen vakuutuksen laskennallista osuutta omaisuuteen. Laskennallinen osuus omaisuuteen kasvaa tai vähenee vuosittain yhtiön sijoituskannan (vuoteen 2004 asti kokonaispääoman) tuoton mukaisesti. Vuoden aikana maksetut vakuutusmaksut tai säästöjen osittaiset takaisinostot otetaan laskennassa huomioon.

Kuvatulla tavalla saadusta laskennallisesta omaisuusosuudesta vähennetään vakuutuksen säästöt sekä vakuutukseen liittyvä toimintapääoman vähimmäismäärä. Näin saadusta erotuksesta lisäetuna annetaan 80 prosenttia vakuutuksen päätyttyä vakuutetun kuolemaan tai säästösumman maksamiseen sovittuna

KALEVAN HALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT SÄÄSTÖVAKUUTUSTEN LISÄETUJEN JAKAMISTA KOSKEVAT TAVOITTEET 1.1.2003 ALKAEN

aikana. Täydellisen takaisinoston yhteydessä annettava määrä on 70 prosenttia, mikäli vakuutus on ollut voimassa vähintään 15 vuotta. Jokainen sen alittava vuosi pienentää lisäetua 7 prosenttiyksiköllä. Osittaisen takaisinoston yhteydessä ylimääräistä lisäetua ei makseta. Ylimääräinen lisäetu voi laskuperusteen mukaan kasvaa tai alentua milloin tahansa. Ylimääräinen lisäetu tarkistetaan kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Ylimääräinen lisäetu määräytyy edun maksamispäivän perustein.

Kaleva voi milloin tahansa muuttaa ylimääräisen lisäedun antamisen perusteita.

Muuta

Oheisista kuvista voidaan päätellä, että säästövakuutuksiin liittyvä ylimääräinen omaisuus kasvoi esimerkiksi vuosina 2012 ja 2013, mutta pieneni osakemarkkinoiden epäsuotuisan kehityksen seurauksena vuosina 2001, 2008 ja 2011.

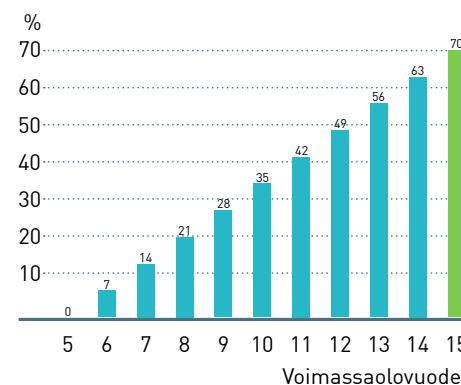
Oikean puoleinen kuva havainnollistaa takaisinostossa maksettavan lisäedun riippuvuutta vakuutuksen voimassaolajasta.

Kalevan sijoitustoiminnan tuotto ja annetut hyvitykset 1993-2016

	Sijoitustoiminnan tuotto *	Annetut hyvitykset
1993	13,6 %	8,0 %
1994	0,9 %	8,0 %
1995	8,8 %	7,7 %
1996	11,8 %	7,2 %
1997	15,6 %	6,5 %
1998	14,7 %	6,5 %
1999	21,9 %	9,0 %
2000	18,8 %	8,0 %
2001	-0,7 %	7,5 %
2002	0,1 %	7,0 %
2003	10,3 %	6,0 %
2004	10,2 %	6,0 %
2005	13,4 %	5,0 %
2006	9,8 %	5,0 %
2007	4,1 %	5,0 %
2008	-10,8 %	4,5 %
2009	16,7 %	5,0 %
2010	11,8 %	4,5 %
2011	-1,0 %	4,5 %
2012	9,9 %	4,5 %
2013	9,4 %	4,5 %
2014	5,5 %	4,5 %
2015	9,3 %	4,5 %
2016	5,9 %	4,5 %

* Vuoteen 2004 asti kokonaispääoman tuotto, vuodesta 2005 nettotuotto käyvin arvoihin sitoutuneelle pääomalle.

Jaettava osuus ylimääräisestä omaisuudesta takaisinostossa

Vuonna 2016 ylimääräistä lisäetua korotettiin sijoitustoiminnan tuloskehityksen perusteella 9.3.2016.

Lisäsijoitusten tekemistä olemassa oleviin vakuutuksiin alettiin rajoittaa vuonna 2004 yleisen korkotason alenemisen seurauksena.

Riskivakuutusten lisäedut

Suurimmassa osassa säästövakuutuksia on myös riskiturvaa, eli vakuutuksen kuolintapaussumma ilman lisäetuja ylittää vakuutussäästöjen määrän. Riskivakuutusten ylijäämää jaetaan yksilöllisissä henkivakuutuksissa korottamalla kuolintapaussummia.

Seuraavalla sivulla olevan taulukon kohdassa "Maksetut korvaukset ilman lisäetuja yksilöllisessä henkivakuutuksessa (MEUR)" on esitetty rivillä "Vakuutetun kuoleman takia päättyneille vakuutuksille" sekä vakuutussäästöjen että riskiturvan yhteissumma ilman lisäetuja kuolintapauksessa. Alla olevan taulukon kohdassa "Ylimääräiset lisäedut ja kuolintapaussumman korotukset (MEUR)" on esitetty rivillä "Vakuutetun kuoleman takia päättyneille vakuutuksille" maksettujen ylimääräisten lisäetujen määrä kuolintapauksissa (säästövakuutusten ylijäämän jako) ja rivillä "Kuolintapaussummien korotukset" on esitetty maksettujen lisäetujen määrä kuolintapauksissa (riskivakuutusten ylijäämän jako). Kaleva voi milloin tahansa muuttaa kuolintapaussummien korottamisen perusteita.

KALEVAN HALLITUKSEN HYVÄKSYMÄT SÄÄSTÖVAKUUTUSTEN LISÄETUJEN JAKAMISTA KOSKEVAT TAVOITTEET 1.1.2003 ALKAEN

Tavoitteiden toteutuminen

MEUR	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Maksetut korvaukset yksilöllisessä henkivakuutuksessa ilman lisäetuja														
Sopimuksen mukaan erääntyneille vakuutuksille	42,6	45,9	51,2	190,6	61,0	29,8	22,3	40,5	24,7	11,1	11,2	20,1	77,7	12,6
Takaisnostoon päätyneille vakuutuksille ⁽¹⁾	54,8	37,9	21,8	34,2	32,2	55,2	20,0	14,4	27,0	15,8	14,4	32,1	16,7	8,2
Vakuutetun kuoleman takia päätyneille vakuutuksille	11,6	22,4	8,7	10,0	10,9	10,2	10,3	9,4	8,9	7,2	14,2	6,6	10,2	7,2
Yhteensä	109,0	106,2	81,7	234,8	104,1	95,2	52,6	64,3	60,6	34,1	39,8	58,8	104,6	28,0
Lisäedut														
Ylimääräiset lisäedut														
Sopimuksen mukaan erääntyneille vakuutuksille	15,0	17,1	18,8	92,6	35,6	28,6	13,0	33,6	20,3	10,8	10,7	19,9	56,8	14,9
Takaisnostoon päätyneille vakuutuksille	2,5	1,9	1,8	3,3	4,8	9,8	2,8	3,7	9,4	4,3	3,8	23,8	9,9	3,4
Vakuutetun kuoleman takia päätyneille vakuutuksille	0,9	3,4	1,6	3,2	4,3	2,6	2,3	3,5	3,5	2,4	6,3	2,5	6,9	4,2
Kuolemantapaussummien korotukset	1,8	2,0	2,0	2,1	1,9	2,0	1,7	1,4	2,0	1,6	2,1	2,2	1,6	2,2
Yhteensä	20,2	24,4	24,2	101,2	46,6	43,0	19,8	42,2	35,2	19,1	22,9	48,4	75,2	24,7
Asiakashyvitykset	13,3	13,6	5,3	3,7	3,4	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	31,7	36,0	27,5	102,8	48,1	43,0	22,8	42,2	35,2	19,1	22,9	48,4	75,2	24,7
PROSENTTIA	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ylimääräisen lisäedun ja kuolintapaussummien korotusten maksettuja korvauksia korottava vaikutus keskimäärin														
Sopimuksen mukaan erääntyneille vakuutuksille	35,2 %	37,3 %	36,7 %	48,6 %	58,4 %	96,0 %	58,3 %	83,0 %	82,2 %	97,3 %	95,5 %	99,0 %	73,1 %	118,3 %
Takaisnostoon päätyneille vakuutuksille	4,6 %	5,0 %	8,3 %	9,6 %	14,9 %	17,8 %	14,0 %	25,7 %	34,8 %	27,2 %	26,4 %	74,1 %	59,3 %	41,5 %
Vakuutetun kuoleman takia päätyneille vakuutuksille	23,3 %	24,1 %	41,4 %	53,0 %	56,9 %	45,1 %	38,8 %	52,1 %	61,8 %	55,6 %	59,2 %	71,2 %	83,3 %	88,9 %
Yhteensä	18,5 %	23,0 %	29,6 %	43,1 %	44,8 %	45,2 %	37,6 %	65,6 %	58,1 %	56,0 %	57,5 %	82,3 %	71,9 %	88,2 %
Asiakashyvitykset	1,5 %	1,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,0 %	0,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

⁽¹⁾ Sisältää vakuutuksen päättävien täydellisten takaisnostojen lisäksi myös osittaiset takaisnostot, joihin vakuutus ei pääty.

 KALEVA

140 vuotta elämää

